

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży
18-400 Łomża, ul. Nowa 2; tel./faks: 086 216 44 95,
tel.: 086 473 71 20, 086 473 71 21, 086 473 71 22;
www.oke.lomza.com; e-mail: sekretariat@oke.lomza.com

SPRAWOZDANIE
z egzaminu maturalnego
przeprowadzonego w sesji wiosennej 2007 roku
w województwie podlaskim

Opracowanie

Jolanta Gołaszewska
dr Hanna Marek
dr Agnieszka Muzyk
Elżbieta Prószyńska

Andrzej Bobrow (historia)
Paweł Brodecki (wiedza o społeczeństwie)
Joanna Charubin (fizyka i astronomia)
Grażyna Klimuszko (język rosyjski)
Zbigniew Kosiński (język polski)
Artur Lewczuk (język polski)
Grażyna Mieczkowska (chemia)
Dorota Mościcka (biologia)
Bożena Niebrzydowska (język niemiecki)
Agata Siwik (matematyka)
Sławomir Wojnarowski (geografia)
Mariusz Zysk (język angielski)

Dane statystyczne

Agnieszka Chajęcka
Krzysztof Najda
Wojciech Stanisławski

Konsultacja

dr Anna Bartkowiak

Skład i opracowanie techniczne

Monika Raszkiewicz

Projekt okładki

Ivayla Świtajewska

Spis treści

1. Wprowadzenie	5
2. Organizacja egzaminu maturalnego	6
2.1. Dystrybucja materiałów egzaminacyjnych	6
2.2. Przygotowanie i praca szkolnych zespołów egzaminacyjnych	6
2.3. Sprawdzanie prac uczniów	7
2.4. Unieważnienia egzaminów	9
2.5. Udostępnianie prac do wglądu	9
3. Opis populacji zdających egzamin maturalny w 2007 roku w województwie podlaskim	10
3.1. Uczestnicy egzaminu maturalnego	10
3.2. Dostosowanie warunków egzaminu do indywidualnych potrzeb zdających	13
3.3. Wybory egzaminacyjne	14
3.3.1. Egzamin w części ustnej	14
3.3.2. Egzamin w części pisemnej	15
4. Wyniki egzaminu maturalnego uzyskane przez maturzystów z województwa podlaskiego	20
4.1. Egzamin ustny	20
4.2. Egzamin pisemny	22
4.3. Zdawalność egzaminu maturalnego	28
5. Język polski	33
5.1. Informacja o zdających	33
5.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	33
5.3. Wnioski	33
6. Język angielski	38
6.1. Informacja o zdających	38
6.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	38
6.3. Wnioski	39
7. Język niemiecki	41
7.1. Informacja o zdających	41
7.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	41
7.3. Wnioski	42
8. Język rosyjski	44
8.1. Informacja o zdających	44
8.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	44
8.3. Wnioski	45
9. Matematyka	47
9.1. Informacja o zdających	47
9.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	47
9.3. Wnioski	48
10. Historia	50
10.1. Informacja o zdających	50
10.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	50
10.3. Wnioski	51
11. Biologia	53
11.1. Informacja o zdających	53
11.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	53

11.3. Wnioski	54
12. Chemia	56
12.1. Informacja o zdających	56
12.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	56
12.3. Wnioski	57
13. Fizyka i astronomia	59
13.1. Informacja o zdających	59
13.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	59
13.3. Wnioski	60
14. Geografia	62
14.1. Informacja o zdających	62
14.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	62
14.3. Wnioski	63
15. Wiedza o społeczeństwie	65
15.1. Informacja o zdających	65
15.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności	65
15.3. Wnioski	66

WPROWADZENIE

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 roku *w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych* od 4 do 23 maja 2007 roku odbywał się egzamin maturalny. Przystąpili do niego tegoroczni absolwenci liceów ogólnokształcących, liceów profilowanych, liceów uzupełniających, techników oraz po raz pierwszy – techników uzupełniających. Wśród zdających byli także absolwenci z lat 2005 i 2006, którzy zdawali maturę po raz pierwszy, podwyższali wyniki uzyskane w latach ubiegłych lub przystąpili do egzaminów z przedmiotów dodatkowych, których nie zdawali wcześniej. W tym roku, po raz pierwszy, jednego dnia przeprowadzane były egzaminy z dwóch przedmiotów (o godzinie 9.00 i 14.00).

Część ustna egzaminu maturalnego przeprowadzana była w szkołach w okresie od 7 do 31 maja, według harmonogramów ustalonych przez przewodniczących szkolnych zespołów egzaminacyjnych. W części ustnej maturzyści zdawali egzaminy obowiązkowe z: języka polskiego (na jednym poziomie), języka obcego nowożytnego (na poziomie podstawowym albo rozszerzonym), a absolwenci szkół z językiem nauczonym jako język mniejszości narodowej, również egzamin z tego języka. Niektórzy zdający przystępowali dodatkowo do egzaminu ustnego z drugiego języka obcego nowożytnego.

W części pisemnej absolwenci przystępowali do egzaminów z trzech przedmiotów obowiązkowych: języka polskiego, języka obcego nowożytnego i wybranego przedmiotu, a absolwenci szkół z językiem nauczonym jako język mniejszości narodowej, również do egzaminu z tego języka. Ponadto każdy zdający mógł przystąpić dodatkowo do egzaminu z jednego, dwóch lub trzech innych przedmiotów, które zdawał na poziomie rozszerzonym. Egzaminy pisemne z przedmiotów obowiązkowych można było zdawać na poziomie podstawowym albo na poziomie rozszerzonym. Od 2007 roku maturzyści przystępujący do egzaminu na poziomie rozszerzonym nie rozwiązywali wcześniej zestawu zadań z tego przedmiotu na poziomie podstawowym.

Absolwent zdał egzamin maturalny (i otrzymał świadectwo dojrzałości), jeżeli średni procent punktów uzyskany ze wszystkich pięciu egzaminów obowiązkowych był nie mniejszy niż 30% i z co najmniej czterech z nich otrzymał przynajmniej 30% punktów możliwych do uzyskania. Maturzysta, który był nieobecny na egzaminie obowiązkowym lub któremu unieważniono egzamin obowiązkowy, nie otrzymał świadectwa dojrzałości.

Osobom, które w roku 2007 przystąpiły do egzaminu pisemnego na poziomie rozszerzonym ustalono, na podstawie *Załącznika* do Rozporządzenia MEN z dnia 8 września 2006 r. (DzU Nr 164, poz. 1154), wynik egzaminu na poziomie podstawowym, który został wpisany na świadectwie dojrzałości.

Maturzyści, którzy z ważnych przyczyn losowych lub zdrowotnych nie mogli przystąpić do egzaminu w maju, zdawali go w terminie dodatkowym, zgodnie z harmonogramem CKE (od 4 do 13 czerwca 2007 r.).

2. ORGANIZACJA EGZAMINU MATURALNEGO

2.1. Dystrybucja materiałów egzaminacyjnych

Podobnie jak w latach ubiegłych dystrybucja materiałów egzaminacyjnych była zorganizowana przez Centralną Komisję Egzaminacyjną. Arkusze egzaminacyjne, płyty CD i bezpieczne koperty były dostarczane, w terminach ustalonych przez CKE, bezpośrednio do każdej szkoły przeprowadzającej egzamin. Dystrybucja przebiegła zgodnie z zachowaniem tajemnicy egzaminacyjnej. Nikt z przewodniczących zespołów egzaminacyjnych nie zgłosił przypadku naruszenia przesyłki.

W dwóch szkołach, z powodu niedokładnego sprawdzenia przesyłki w dniu dystrybucji, dopiero przed rozpoczęciem egzaminu stwierdzono brak odpowiednich arkuszy egzaminacyjnych. W uzgodnieniu z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Łomży i dystrybutorem szkoły otrzymały arkusze niezbędne do przeprowadzenia egzaminu.

Za redystrybucję materiałów odpowiedzialna była Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży. Prace zdających i dokumentację po pisemnych egzaminach maturalnych odbierali kurierzy z 64 punktów redystrybucji zlokalizowanych na terenie województw podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

Przebieg dystrybucji i redystrybucji materiałów egzaminacyjnych był na bieżąco monitorowany przez OKE w Łomży.

2.2. Przygotowanie i praca szkolnych zespołów egzaminacyjnych

W celu przygotowania szkolnych zespołów egzaminacyjnych do przeprowadzenia egzaminu maturalnego Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży zorganizowała trzy edycje szkoleń.

Spotkania przeprowadzone we wrześniu i październiku 2006 roku, poświęcone były omówieniu: wyników MATURY 2006, zmian prawnych dotyczących przygotowania i przeprowadzenia egzaminu maturalnego od 2007 roku oraz harmonogramu współpracy OKE w Łomży z dyrektorami szkół w roku szkolnym 2006/2007.

W grudniu 2006 roku przeprowadzono szkolenia dyrektorów szkół ponadgimnazjalnych organizujących egzamin maturalny po raz pierwszy. Omówiono wówczas zadania przewodniczącego szkolnego zespołu egzaminacyjnego (PSZE) wynikające z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej oraz procedury organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego.

Ostatnią edycję szkoleń Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży przeprowadziła w dniach od 31 marca do 21 kwietnia 2006 roku. Uczestnikami szkoleń byli PSZE oraz ich zastępcy. W trakcie szkoleń omówiono zasady organizacji i przeprowadzenia egzaminu maturalnego w sesji wiosennej 2007 roku. Uczestnicy szkoleń otrzymali materiały niezbędne do przeprowadzenia części ustnej i pisemnej egzaminu maturalnego:

- *Informator – organizacja egzaminu maturalnego w 2007 roku,*
- *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego od sesji wiosennej 2006/2007,*
- naklejki z kodami szkół do oznakowania kart, arkuszy oraz bezpiecznych kopert,
- zestawy zadań do przeprowadzenia części ustnej egzaminu maturalnego z języków obcych nowożytnych.

Przebieg egzaminu maturalnego obserwowali upoważnieni przez dyrektora Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży przedstawiciele Podlaskiego Kuratora Oświaty, organów prowadzących szkoły oraz pracownicy pedagogiczni OKE w Łomży. Z uzyskanych informacji wynika, że szkół egzamin maturalny na ogół przebiegł bez zakłóceń, zgodnie z ustalonymi procedurami. Nieprawidłowości, dotyczące niewielu szkół, polegały na niezakodowaniu arkuszy egzaminacyjnych (brak naklejonego kodu kreskowego szkoły) oraz niedokładnym sprawdzeniu zawartości przesyłek z materiałami egzaminacyjnymi.

2.3. Sprawdzanie prac uczniów

Powołanie zespołów egzaminatorów

Do sprawdzania prac egzaminacyjnych w 2007 roku zostali powołani egzaminatorzy, którzy w poprzednich sesjach egzaminacyjnych właściwie wywiązali się z zadań związanych ze sprawdzaniem i ocenianiem prac lub uczestniczący w pracach zespołu egzaminatorów po raz pierwszy.

Przewodniczącymi zespołów zostali egzaminatorzy, którzy potrafią dobrze zorganizować pracę grupy i odpowiednio nią kierować.

W każdym zespole wyznaczono, w zależności od jego liczebności, jednego, dwóch lub trzech egzaminatorów, których zadaniem było zweryfikowanie wszystkich przekazanych prac maturzystów pod względem poprawności stosowania kryteriów przez innych egzaminatorów.

Ponadto w każdym zespole egzaminatorów pracował asystent techniczny, do którego obowiązków należało sprawdzenie poprawności wypełnienia karty odpowiedzi przez maturzystów i egzaminatorów.

Praca zespołów egzaminatorów

Koordynatorzy egzaminów ze wszystkich OKE oraz eksperci CKE wspólnie z pracownikami uczelni wyższych omówili kryteria oceny odpowiedzi do zadań otwartych, zweryfikowali je i uzupełnili o różnorodne, nietypowe rozwiązania uczniowskie. Na spotkaniu w CKE przygotowano dla egzaminatorów materiały szkoleniowe, w których znalazły się kryteria oceny oraz przykłady odpowiedzi zdających do każdego zadania.

Przewodniczący i egzaminatorzy weryfikujący, przed przystąpieniem do pracy z zespołami, uczestniczyli w szkoleniu w zakresie stosowania schematu punktowania i kryteriów oceniania, prowadzonym przez pracowników OKE. Podobne szkolenie swojego zespołu, z pomocą egzaminatorów weryfikujących, przeprowadził każdy przewodniczący. Celem szkoleń było uzyskanie jednolitego rozumienia i stosowania schematu punktowania i kryteriów oceny przez egzaminatorów. W ramach ćwiczeń sprawdzili oni wybrane w CKE odpowiedzi uczniowskie do zadań otwartych i porównali wyniki punktowania.

W przypadku niektórych przedmiotów maturalnych Centralna Komisja Egzaminacyjna przygotowała testy diagnostyczne dla egzaminatorów. W celu wyeliminowania ewentualnych rozbieżności w interpretacji kryteriów, egzaminatorzy (w tym przewodniczący zespołów egzaminatorów weryfikujący) rozwiązali jednakowe w całym kraju kontrolne testy zawierające nietypowe rozwiązania egzaminacyjne. Przyznane punkty za poszczególne zadania i umiejętności zostały wprowadzone przez asystenta technicznego do specjalnie przygotowanej aplikacji elektronicznej. Dzięki temu koordynator i przewodniczący miał możliwość zorientowania się, czy wszyscy egzaminatorzy właściwie stosują kryteria oceniania poszczególnych zadań i – w razie konieczności – wyjaśniał wszelkie wątpliwości. Ocenione przez egzaminatorów testy były analizowane również przez ekspertów CKE. Analiza wyników, w przypadku pierwszego testu, pozwoliła stwierdzić, czy egzaminatorzy właściwie rozumieją kryteria oceniania zadań i poprawnie stosują schemat punktowania; w przypadku drugiego testu – czy w trakcie sprawdzania egzaminatorzy zachowują wszystkie wcześniejsze ustalenia. Przeprowadzenie testów diagnostycznych przyczyniło się do obiektywnego i porównywalnego sprawdzania prac wszystkich trzecioklasistów.

Warunkiem udziału w dalszej pracy zespołu było poprawne stosowanie schematu punktowania i kryteriów oceny.

Prace uczniowskie sprawdzane były wyłącznie w ośrodkach sprawdzania. Dzięki takiej organizacji pracy każdy z egzaminatorów miał możliwość skonsultowania z przewodniczącym, egzaminatorami weryfikującymi lub innymi egzaminatorami wszystkich swoich wątpliwości dotyczących stosowania kryteriów. W celu szybkiego kontaktowania się przewodniczących i koordynatorów uruchomiono, podobnie jak w poprzednich latach, internetowe Forum Egzaminatora. Koordynatorzy udzielali przewodniczącym wyjaśnień niezbędnych dla zapewnienia kryterialnego i porównywalnego punktowania prac uczniów

oraz rozstrzygali wszelkie kwestie sporne związane ze stosowaniem schematu punktowania. Ponadto, po raz kolejny, CKE uruchomiła internetowy serwis do konsultowania się koordynatorów poszczególnych komisji z ekspertami CKE. W czasie pracy zespołów egzaminatorów koordynatorzy OKE oraz eksperci z CKE na bieżąco wyjaśniali wątpliwości dotyczące stosowania kryteriów, konsultowali ocenę nietypowych rozwiązań uczniowskich.

Ośrodki sprawdzania

W sprawdzaniu uczestniczyło 2030 egzaminatorów pracujących w 110 zespołach oraz 45 ośrodkach. Miejscem sprawdzania były szkoły, w których, dzięki zaangażowaniu dyrektorów, zapewniono właściwe warunki pracy: co najmniej dwa pomieszczenia dla każdego zespołu, dostęp do Internetu, telefonu i faksu. Prace uczniów były przechowywane w zabezpieczonych pomieszczeniach.

Tabela 2.1. Lokalizacja ośrodków sprawdzania prac z egzaminu maturalnego

Miejscowość	Nazwa szkoły (ośrodka sprawdzania)	Dyrektor szkoły	Liczba zespołów egzaminatorów
Augustów	Zespół Szkół Technicznych im. Gen. I. Prądzyńskiego	Krzysztof Bręk	1
Bartoszyce	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 2 im. Elizy Orzeszkowej	Zbigniew Pietrzak	1
Białystok	Zespół Szkół Elektrycznych	Stanisław Wiński	3
	Gimnazjum nr 9	Alfred Komar	2
	Zespół Szkół Handlowo-Ekonomicznych im. M. Kopernika	Alina Grażyna Kuptel	2
	II Liceum Ogólnokształcące	Mariusz Andrzej Łupiński	6
	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 10	Edmund Dajnowicz	1
	VI Liceum Ogólnokształcące	Marek Józef Onoszek	3
	IV Liceum Ogólnokształcące	Jerzy Kiszkiel	3
	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych nr 1	Dariusz Daniluk	2
	Zespół Szkół nr 8	Henryk Paliwoda	6
	I Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza	Grażyna Złocka-Korzeniewska	1
	XI Liceum Ogólnokształcące	Andrzej Rybnik	1
Bielsk Podlaski	Zespół Szkół nr 4 im. Ziemi Podlaskiej	Mikołaj Jalinik	2
Działdowo	Zespół Szkół nr 1	Adam Stolarski	2
Elbląg	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2	Andrzej Korpacki	5
	Zespół Szkół Turystyczno-Hotelarskich	Piotr Bogdański	2
	IV Liceum Ogólnokształcące	Henryk Horbaczewski	2
	Zespół Szkół Inżynierii Środowiska i Usług	Jadwiga Sielecka	1
Ełk	I Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Żeromskiego	Robert Hoffmann	2
Giżycko	II Liceum Ogólnokształcące	Ewa Downar	2
	I Liceum Ogólnokształcące	Marek Cieślewicz	1
Hajnówka	Liceum Ogólnokształcące z Dodatkową Nauką Języka Białoruskiego	Eugeniusz Saczko	1
Ława	Zespół Szkół im. Konstytucji 3 Maja	Stanisław Kusznierek	2
Kętrzyn	Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Wojciecha Kętrzyńskiego	Eugeniusz Tokarzewski	1
Łapy	Zespół Szkół Mechanicznych	Danuta Bojczuk	1
Łomża	I Liceum Ogólnokształcące	Jerzy Łuba	4
	II Liceum Ogólnokształcące	Józef Przybylski	4
	III Liceum Ogólnokształcące	Grażyna Chodnicka	2
	Zespół Szkół Mechanicznych i Ogólnokształcących nr 5	Jacek Kocoń	3
Mragowo	I Liceum Ogólnokształcące	Antoni Wróbel	2
Olecko	Liceum Ogólnokształcące im. Jana Kochanowskiego	Leszek Stanisław Olszewski	1

Olsztyn	I Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza	Danuta Przybyłek	8
	Zespół Szkół Elektronicznych i Telekomunikacyjnych	Krzysztof Salczyński	4
	V Liceum Ogólnokształcące	Kazimierz Kapła	2
	Zespół Szkół Ekonomiczno-Handlowych	Krzysztof Iwulski	4
	Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 4	Danuta Pszczółkowska	4
Ostróda	I Liceum Ogólnokształcące	Mirosław Mikulewicz	1
Pisz	Zespół Szkół Ogólnokształcących	Ryszard Wojciech Pawlicki	1
Sokółka	Zespół Szkół Zawodowych	Jan Zabłudowski	1
Suwałki	Zespół Szkół nr 2	Romuald Borkowski	3
	III Liceum Ogólnokształcące	Alicja Węsierska-Kwiecień	3
	Zespół Szkół nr 5	Czesław Wielgat	4
Zambrów	Zespół Szkół nr 1	Maryna Łotysz	1

Dwa zespoły egzaminatorów pracowały w ośrodku sprawdzania zlokalizowanym w OKE w Łomży.

Ze względu na małą liczbę piszących egzamin maturalny z języków ojczystych mniejszości narodowych, informatyki, historii sztuki, języka francuskiego oraz włoskiego do sprawdzenia prac powołano po kilku egzaminatorów z danego przedmiotu.

Weryfikacja poprawności stosowania schematów punktowania

W trakcie pracy zespołów egzaminatorów przewodniczący i egzaminatorzy weryfikujący powtórnie oceniali rozwiązane arkusze, zwracając szczególną uwagę na odpowiedzi absolwentów, za które przyznano 0 punktów lub liczbę punktów bliską progu zaliczenia egzaminu.

Następny etap weryfikacji miał miejsce w OKE. Sprawdzono wszystkie karty punktacji pod względem poprawności wypełniania ich przez egzaminatorów. Zweryfikowano prace z każdego zespołu egzaminatorów, w tym wcześniej analizowane przez przewodniczących egzaminatorów weryfikujących. W szczególności powtórnie oceniono wszystkie prace z liczbą punktów nieznacznie niższą od progu zaliczenia egzaminu z danego przedmiotu albo zgłoszone jako rozwiązane niesamodzielnie.

2.4. Unieważnienia egzaminów

Przewodniczący szkolnych zespołów egzaminacyjnych z województwa podlaskiego przerwali i unieważnili egzamin pisemny trzem zdającym; dwóm za wniesienie na salę egzaminacyjną telefonu komórkowego i jednemu za niesamodzielną pracę.

Dyrektor Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łomży, w porozumieniu z dyrektorem CKE, unieważnił egzamin ustny z języka angielskiego 15 zdającym. Powodem były zakłócenia w trakcie odtwarzania płyty CD.

2.5. Udostępnianie prac do wglądu

Zgodnie z § 101 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 września 2004 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (DzU Nr 199, poz. 2046 z późn. zm.) na wniosek absolwenta sprawdzony i oceniony arkusz egzaminacyjny, w tym karta odpowiedzi, są udostępniane absolwentowi do wglądu w miejscu i czasie wskazanym przez dyrektora komisji okręgowej.

Z możliwości tej skorzystało w tym roku 138 absolwentów z województwa podlaskiego i warmińsko-mazurskiego.

3. OPIS POPULACJI ZDAJĄCYCH EGZAMIN MATURALNY W 2007 ROKU W WOJEWÓDZTWIE PODLASKIM

3.1. Uczestnicy egzaminu maturalnego

Do egzaminu maturalnego w sesji wiosennej 2007 roku przystąpiło po raz pierwszy **14 784** absolwentów **299** szkół ponadgimnazjalnych z województwa podlaskiego. Wśród nich największą grupę zdających stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących (58,8%). Absolwenci techników uzupełniających, którzy w sesji wiosennej przystąpili po raz pierwszy do egzaminu maturalnego, stanowili tylko 0,3% zdających.

Zestawienia liczby zdających i szkół uwzględniające typy szkół i ich lokalizację przedstawiono w poniższych tabelach (3.1–3.5) i na wykresach (3.1–3.3.).

Tabela 3.1. Liczba zdających* egzamin maturalny w sesji wiosennej 2007 r. – województwo podlaskie

Zdający egzamin maturalny		
po raz pierwszy	po raz kolejny	razem
14 784	1 396	16 180

* jako liczbę zdających przyjęto liczbę absolwentów, którzy przystąpili przynajmniej do jednego egzaminu – ustnego lub pisemnego

Dane zamieszczone w poniższej części sprawozdania dotyczą wyłącznie absolwentów przystępujących do egzaminu maturalnego po raz pierwszy w 2007 r.

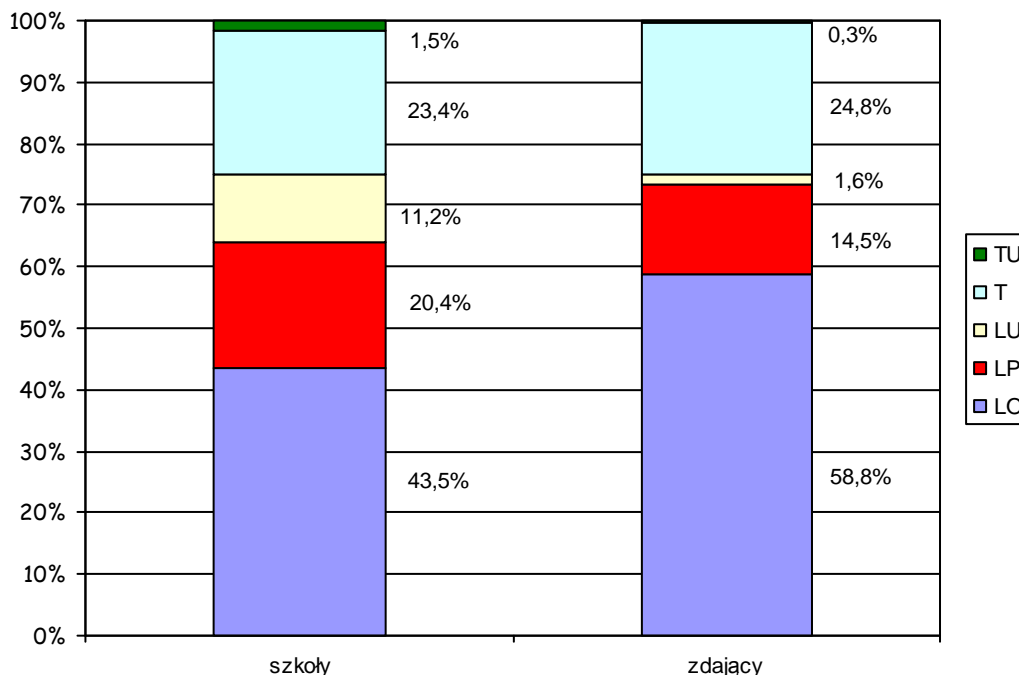
Tabela 3.2. Liczba szkół i zdających z uwzględnieniem typu szkoły – województwo podlaskie

Typ szkoły	Szkoly		Zdający	
	liczba	%	liczba	%
Liceum ogólnokształcące	117	43,5	8 679	58,8
Liceum profilowane	55	20,4	2 148	14,5
Liceum uzupełniające	30	11,2	243	1,6
Technikum	63	23,4	3 666	24,8
Technikum uzupełniające	4	1,5	48	0,3
Razem	269	100,0	14 784	100,0

LO – liceum ogólnokształcące
LU – liceum uzupełniające
TU – technikum uzupełniające

LP – liceum profilowane
T – technikum

Wykres 3.1. Zróżnicowanie procentowe szkół i zdających z uwzględnieniem typu szkoły – województwo podlaskie

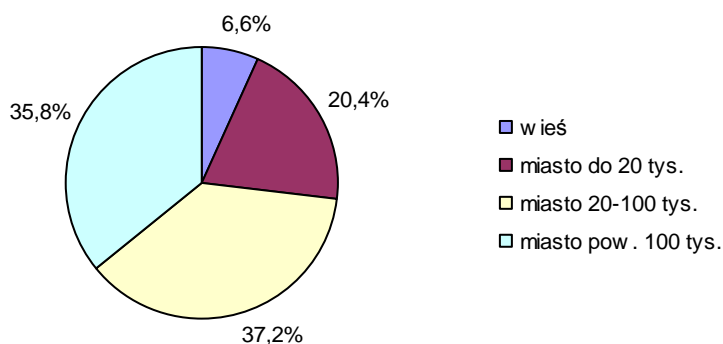

Prawie połowę wszystkich szkół z województwa podlaskiego stanowiły licea ogólnokształcące, do których uczęszczało prawie 60% maturzystów. Szkoły ponadgimnazjalne są zlokalizowane przede wszystkim w dużych miastach (powyżej 20 tys. mieszkańców). Znikomy procent zdających stanowili absolwenci liceów uzupełniających.

Tabela 3.3. Liczba szkół i zdających z uwzględnieniem typu szkoły i jej położenia – województwo podlaskie

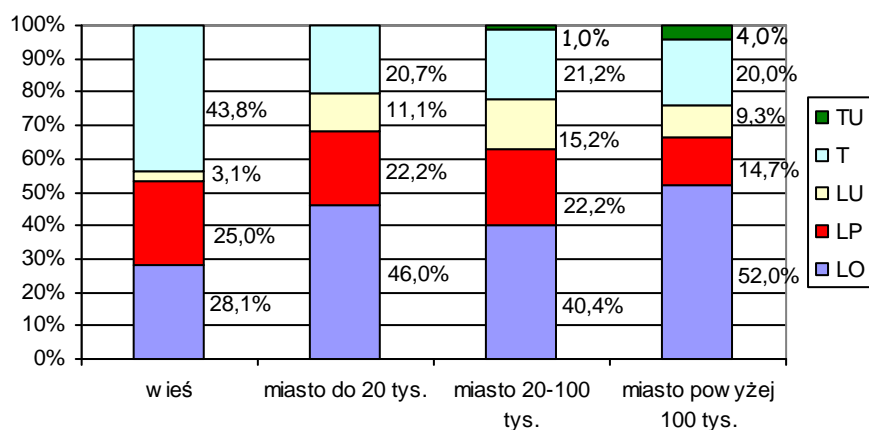
Typ szkoły	Lokalizacja szkoły i liczba zdających							
	wieś		miasto do 20 tys. mieszkańców		miasto od 20 do 100 tys. mieszkańców		miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	
	szkoły	zdający	szkoły	zdający	szkoły	zdający	szkoły	zdający
Liceum ogólnokształcące	9	163	29	1 840	40	3 204	39	3 472
Liceum profilowane	8	221	14	476	22	770	11	681
Liceum uzupełniające	1	15	7	64	15	100	7	64
Techniku	14	570	13	638	21	1 427	15	1 031
Technikum uzupełniające	-	-	-	-	1	2	3	46
Razem	32	969	63	3 018	99	5 503	75	5 294

Wykres 3.2. Zróżnicowanie procentowe zdających egzamin maturalny z uwzględnieniem położenia szkoły – województwo podlaskie

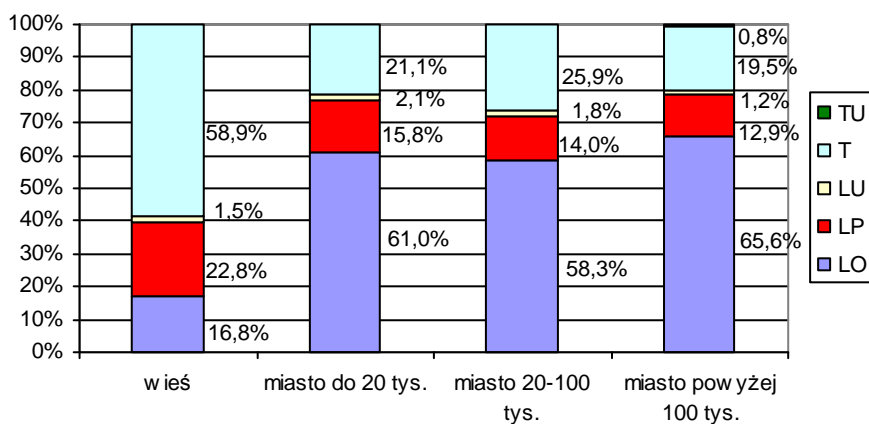

Wykres 3.3. Zróżnicowanie procentowe szkół i zdających z uwzględnieniem typu szkoły i jej położenia – województwo podlaskie

a) szkoły

b) zdający

Szkoły zlokalizowane na wsi stanowią 12% ogółu szkół maturalnych. Struktura szkolnictwa średniego w tych ośrodkach jest inna niż w miastach – przeważają technika (43,8%), w których uczyło się prawie 60% maturzystów ze szkół wiejskich. Tylko ok. 17% uczyło się w liceach ogólnokształcących.

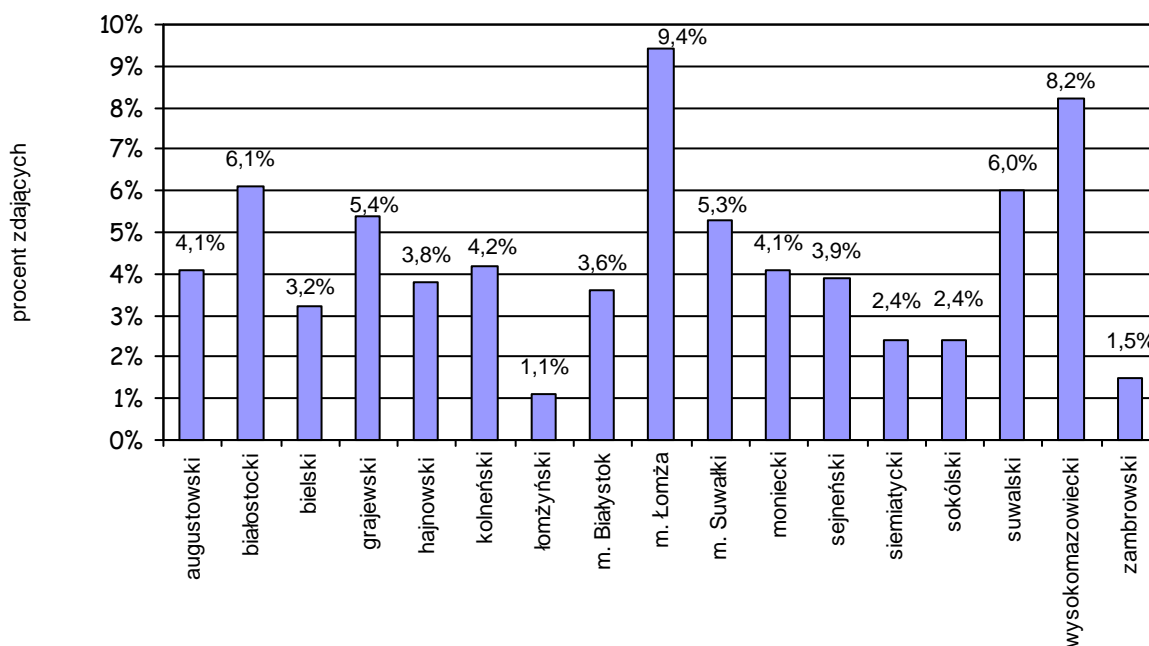
Tabela 3.4. Liczba absolwentów, którzy uzyskali zwolnienie z egzaminu maturalnego na podstawie uzyskania tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej – województwo podlaskie

Przedmiot	Liczba laureatów i finalistów
Biologia	2
Chemia	2
Fizyka i astronomia	2
Geografia	10
Historia	7
Historia muzyki	2
Historia sztuki	1
Informatyka	1
Język białoruski	25
Język polski	10
Język rosyjski	14
Matematyka	1
Wiedza o społeczeństwie	10

Na podstawie zaświadczenia stwierdzającego uzyskanie tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej zwolniono 87 osób z odpowiedniego egzaminu maturalnego. Laureatom i finalistom olimpiad przedmiotowych na świadectwie dojrzałości zamiast wyniku egzaminu z danego przedmiotu wpisano „zwolniony” albo „zwolniona” oraz zamieszczono adnotację o posiadanym tytule laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej i uzyskaniu z egzaminu maturalnego 100% punktów.

3.2. Dostosowanie warunków egzaminu do indywidualnych potrzeb zdających

Wykres 3.4. Zdający z dysleksją rozwojową w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego

Absolwenci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się zdawali egzamin maturalny dostosowany do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych. Absolwenci z dysleksją rozwojową mogli skorzystać z dostosowanych kryteriów oceny prac pisemnych pod względem poprawności ortograficznej i interpunkcyjnej z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz wiedzy o społeczeństwie. W województwie podlaskim skorzystało z tej możliwości 682 (4,6%) absolwentów posiadających opinię publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej o dysleksji rozwojowej. Powiaty województwa podlaskiego charakteryzują się średnim zróżnicowaniem względem odsetka uczniów z dysleksją (współczynnik zmienności 0,5).

Inne sposoby dostosowania warunków i formy przeprowadzania egzaminu maturalnego z których korzystali zdający to:

- dostosowane arkusze dla słabo widzących – 9 osób,
- dostosowane arkusze dla niesłyszących – 8 osób,
- zdawanie egzaminu maturalnego w domu ze względu na stopień niepełnosprawności lub stan zdrowia – 11 osób.

3.3. Wybory egzaminacyjne

3.3.1. Egzamin w części ustnej

Tabela 3.5. Liczba zdających egzamin ustny z języka polskiego i języków mniejszości narodowych – województwo podlaskie

Przedmiot	Liczba zdających					Razem
	LO	LP	LU	T	TU	
Język polski	8 637	2 084	230	3 568	46	14 565
Język białoruski	278	-	-	-	-	278
Język litewski	26	16	-	-	-	42

Tabela 3.6. Wybór poziomu części egzaminu z języka obcego nowożytnego w części ustnej zdawanego jako przedmiot obowiązkowy – województwo podlaskie

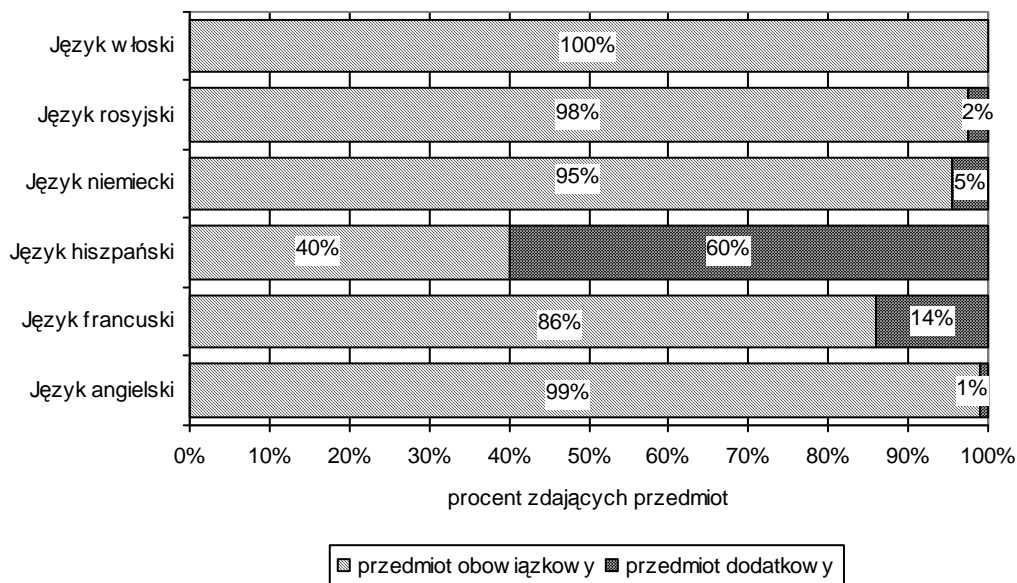
Przedmiot	Liczba zdających									
	LO		LP		LU		T		TU	
	P	R	P	R	P	R	P	R	P	R
Język angielski	6 793	369	1 564	16	113	-	2 569	19	30	-
Język francuski	62	5	1	-	2	-	10	-	-	-
Język hiszpański	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Język niemiecki	405	18	141	-	2	-	208	-	-	-
Język rosyjski	960	35	372	2	116	-	776	7	17	-
Język włoski	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-

P – poziom podstawowy

R – poziom rozszerzony

Część ustna egzaminu z języka obcego nowożytnego rzadko zdawana była na poziomie rozszerzonym. Najczęściej wybieranym przez tegorocznych maturzystów językiem obcym nowożytnym, podobnie jak w latach ubiegłych, był język angielski, wybrało go prawie 78% absolwentów. W liceach uzupełniających równie popularny był język rosyjski, przystąpiło do niego 48% absolwentów.

Wykres 3.5. Zróżnicowanie procentowe wyboru zdawania ustnego egzaminu maturalnego z języka obcego jako obowiązkowego lub dodatkowego – województwo podlaskie

3.3.2. Egzamin w części pisemnej

Przedmioty obowiązkowe

W części pisemnej egzaminu maturalnego najczęściej zdawanym językiem obcym nowożytnym był język angielski, a z przedmiotów do wyboru – geografia, którą wybrało 31,5% zdających. Absolwenci wszystkich typów szkół ponadgimnazjalnych rzadko natomiast wybierali historię muzyki, historię sztuki oraz fizykę i astronomię. Popularność przedmiotów w poszczególnych typach szkół się różni. Absolwenci liceów ogólnokształcących najczęściej wybierali jako przedmiot obowiązkowy geografię, biologię i matematykę. Zdający w pozostałych typach szkół: geografię, wiedzę o społeczeństwie i biologię.

Egzamin obowiązkowy na poziomie rozszerzonym z wybranego przedmiotu częściej zdawali absolwenci liceów ogólnokształcących niż absolwenci pozostałych typów szkół.

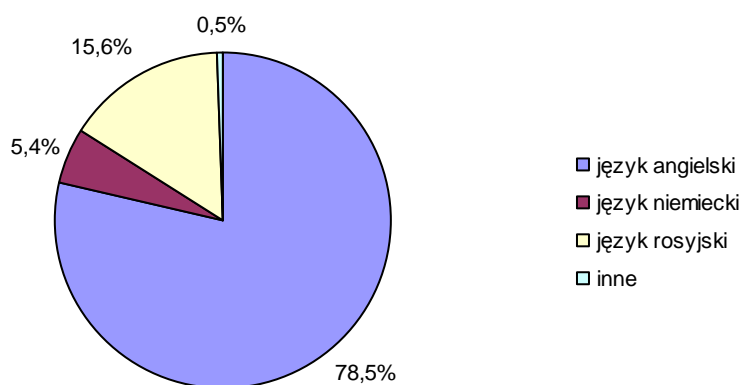
Szczegółowe informacje dotyczące wyborów przedmiotów oraz poziomów ich zdawania przez absolwentów szkół ponadgimnazjalnych przedstawiają tabela 3.7. oraz wykresy 3.6.–3.8.

Tabela 3.7. Częstość przystępowania do pisemnego egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów zdawanych jako obowiązkowe (na poziomie podstawowym i rozszerzonym) – województwo podlaskie

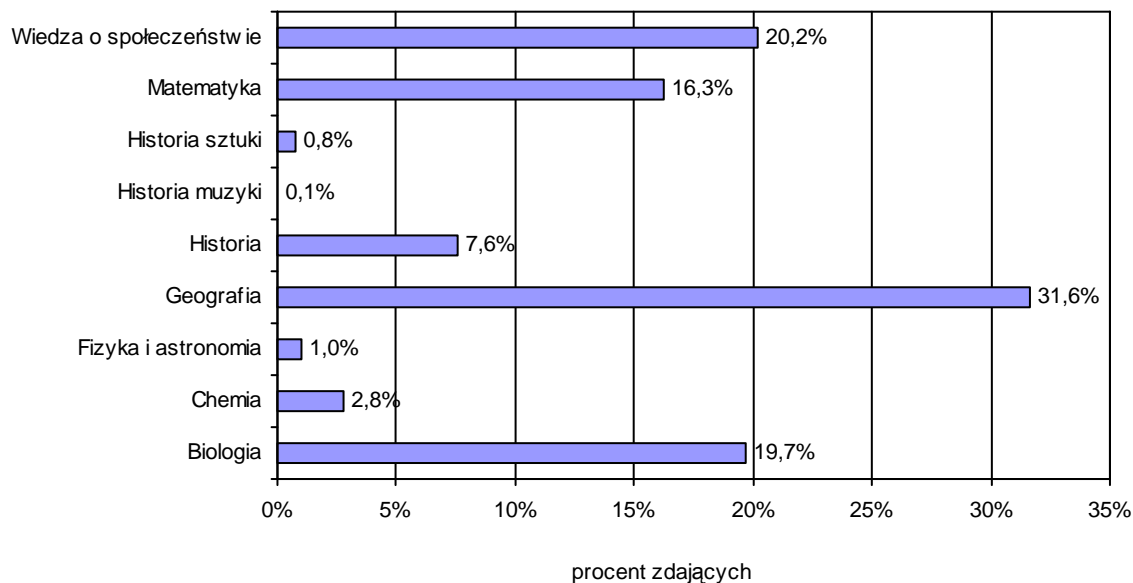
Przedmiot	Poziom	Liczba zdających					Razem
		LO	LP	LU	T	TU	
Biologia	P	949	435	38	502	11	1 935
	R	917	6	-	43	-	966
Chemia	P	138	19	-	40	-	197
	R	209	2	-	2	-	213
Fizyka i astronomia	P	95	5	-	11	-	111
	R	39	-	-	-	-	39
Geografia	P	1 293	834	80	1 652	28	3 887
	R	726	11	-	36	-	773

Historia	P	590	63	18	58	6	735
	R	369	3	1	6	-	379
Historia muzyki	P	10	-	-	-	-	10
	R	4	-	-	-	-	4
Historia sztuki	P	16	19	-	4	-	39
	R	58	20	-	-	-	78
Język angielski	P	5 757	1 590	114	2 590	31	10 082
	R	1 403	24	-	38	-	1 465
Język francuski	P	59	1	2	10	-	72
	R	8	-	-	-	-	8
Język hiszpański	P	1	-	-	-	-	1
	R	1	-	-	-	-	1
Język niemiecki	P	388	145	2	216	-	751
	R	36	-	-	1	-	37
Język rosyjski	P	770	374	117	775	17	2 053
	R	225	5	-	13	-	243
Język włoski	P	2	1	-	-	-	3
	R	-	-	-	-	-	-
Matematyka	P	966	163	13	456	1	1 599
	R	773	5	-	21	-	799
Język białoruski	P	253	-	-	-	-	253
	R	25	-	-	-	-	25
Język litewski	P	24	16	-	-	-	40
	R	2	-	-	-	-	2
Język polski	P	7 777	2 129	242	3 637	48	13 833
	R	896	12	1	19	-	928
Wiedza o społeczeństwie	P	884	536	89	785	1	2 295
	R	624	19	-	36	-	679

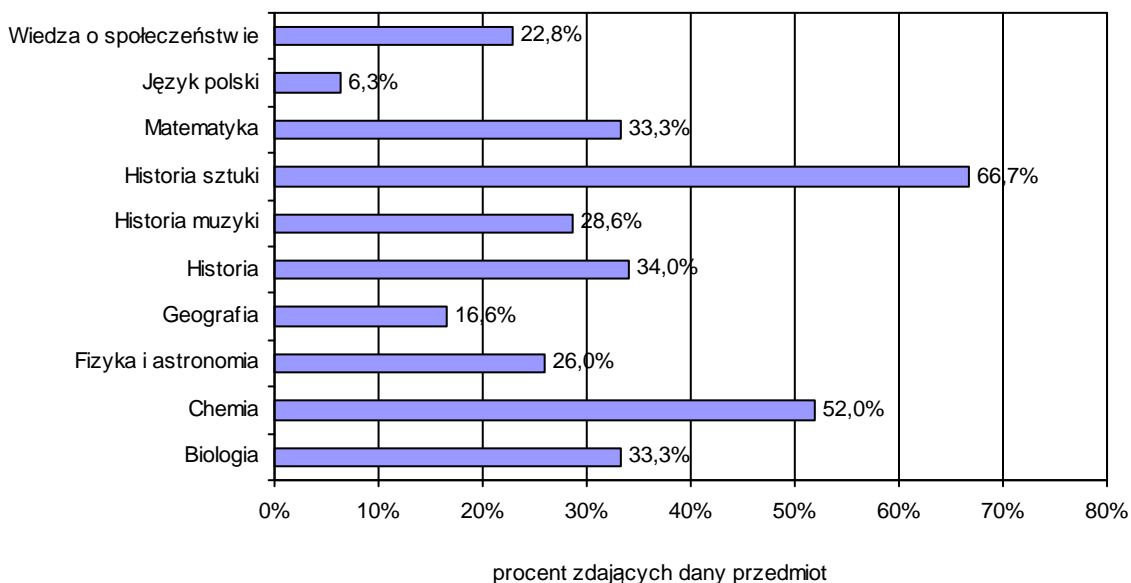
Wykres 3.6. Zróżnicowanie procentowe wyboru poszczególnych języków obcych nowożytnych zdawanych jako przedmiot obowiązkowy – województwo podlaskie

Wykres 3.7. Zróżnicowanie procentowe wyboru poszczególnych przedmiotów obowiązkowych – województwo podlaskie

Wykres 3.8. Wybór poziomu rozszerzonego przez zdających dany przedmiot jako obowiązkowy – województwo podlaskie

Fizyka i astronomia była przedmiotem rzadko zdawanym jako przedmiot obowiązkowy. Absolwenci, wybierając fizykę jako przedmiot obowiązkowy, przystępowali do egzaminu z tego przedmiotu na poziomie rozszerzonym, podobnie jak w przypadku historii, chemii i matematyki. Decydujące znaczenie dla takiej specyfiki wyborów egzaminacyjnych miały prawdopodobnie wymagania rekrutacyjne wyższych uczelni.

Przedmioty dodatkowe

Tabela 3.8. Liczba zdających egzaminy z przedmiotów dodatkowych z uwzględnieniem typu szkoły – województwo podlaskie

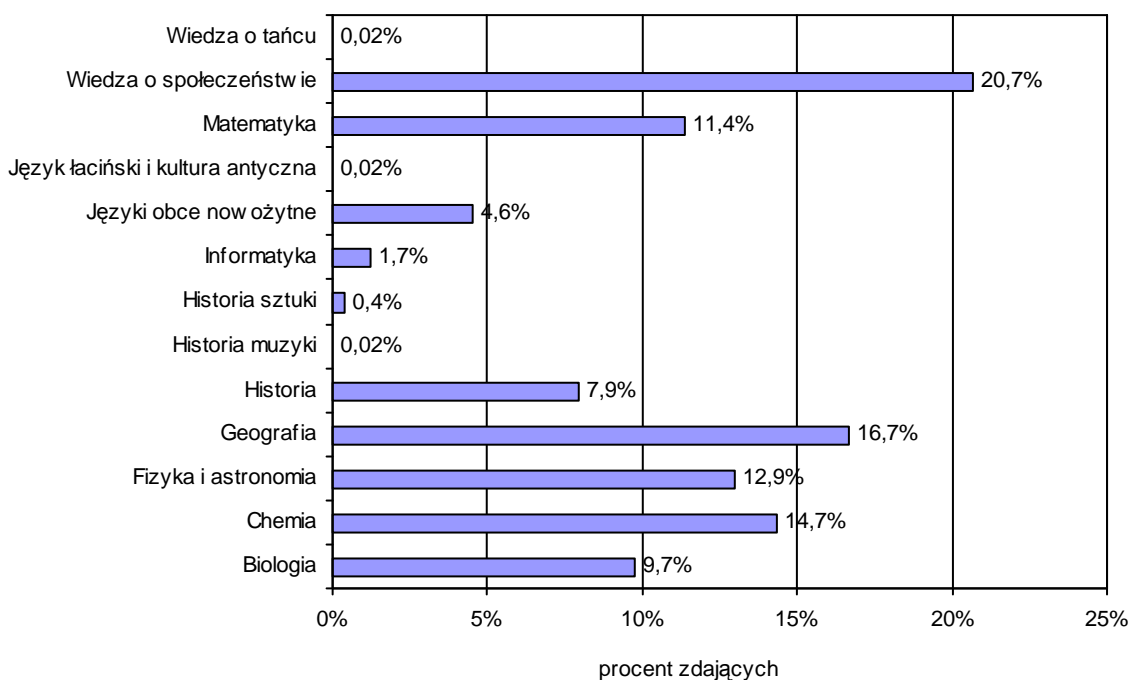
Typ szkoły	Liczba zdających		
	jeden przedmiot	dwa przedmioty	trzy przedmioty
Liceum ogólnokształcące	3 382	686	24
Liceum profilowane	154	7	-
Liceum uzupełniające	2	-	-
Technikum	352	28	2
Technikum uzupełniające	-	-	-
Razem	3 890	721	26

Do egzaminów z przedmiotów dodatkowych zdecydowało się przystąpić 31,4% absolwentów. Zdawane one były przeważnie przez maturzystów z liceów ogólnokształcących. Tylko 2 absolwentów liceów uzupełniających zdecydowało się na egzamin z jednego przedmiotu dodatkowego. Wybory dwu lub trzech przedmiotów dodatkowych były wyjątkiem także w pozostałych typach szkół.

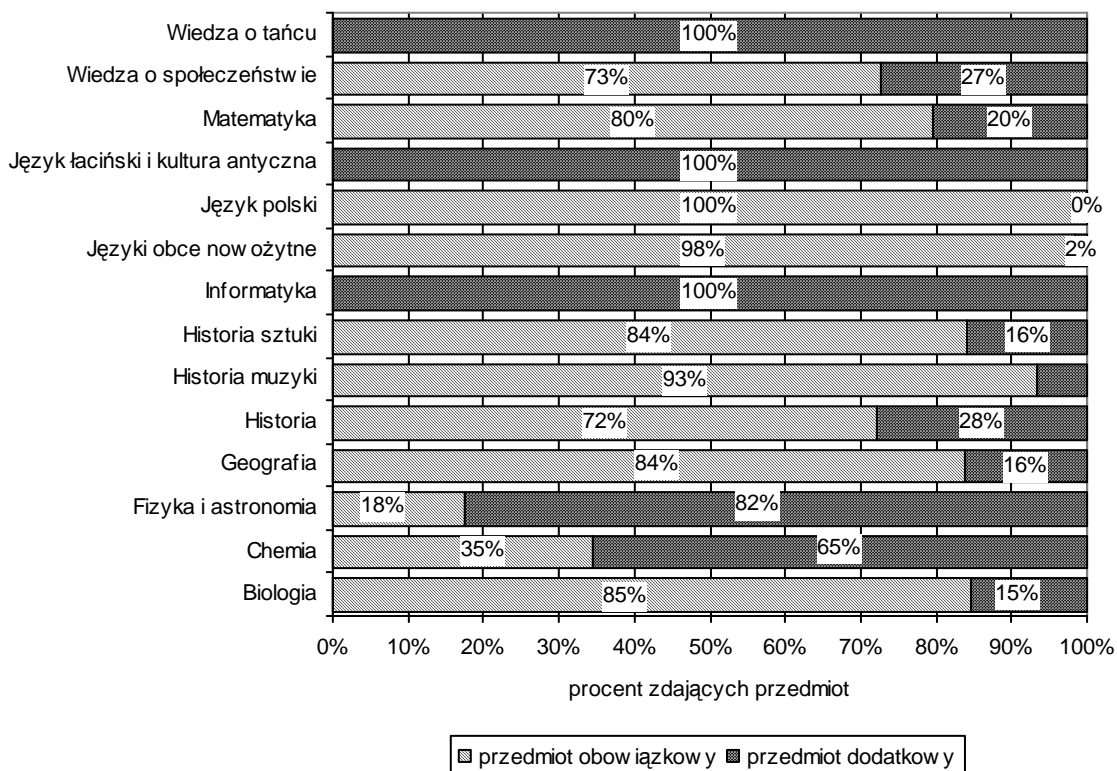
Tabela 3.9. Liczba przystępujących do pisemnego egzaminu maturalnego z poszczególnych przedmiotów zdawanych jako dodatkowe – województwo podlaskie

Przedmiot	Liczba zdających					
	LO	LP	LU	T	TU	Razem
Biologia	443	15	-	68	-	526
Chemia	751	4	-	22	-	777
Fizyka i astronomia	661	2	-	40	-	703
Geografia	756	48	-	99	-	903
Historia	380	18	1	30	-	429
Historia muzyki	-	-	-	1	-	1
Historia sztuki	20	2	-	-	-	22
Informatyka	54	10	-	4	-	68
Języki obce nowożytne	239	1	-	6	-	246
Język łaciński i kultura antyczna	1	-	-	-	-	1
Matematyka	579	7	-	28	-	614
Wiedza o społeczeństwie	941	61	1	116	-	1 119
Wiedza o tańcu	1	-	-	-	-	1

Wykres 3.9. Częstość wyboru poszczególnych przedmiotów dodatkowych

Wykres 3.10. Zróżnicowanie procentowe wyboru zdawania pisemnego egzaminu maturalnego jako obowiązkowego lub dodatkowego – województwo podlaskie

Wśród przedmiotów zdawanych jako dodatkowe najpopularniejsza była wiedza o społeczeństwie. Przystępujący do egzaminu, np. z fizyki, mimo że nie stanowili najliczniejszej grupy, to zdawali ten przedmiot przeważnie jako dodatkowy (82%).

4. WYNIKI EGZAMINU MATURALNEGO UZYSKANE PRZEZ MATURZYSTÓW Z WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Dane zamieszczone w poniższej części sprawozdania dotyczą wyłącznie absolwentów, przystępujących do egzaminu maturalnego po raz pierwszy w 2007 r.

4.1. Egzamin ustny

Wyniki części ustnej egzaminu z języka obcego nowożytnego potwierdzają trafność decyzji maturzystów w zakresie wyboru poziomu egzaminu. Średni wynik na poziomie rozszerzonym jest na ogół wyższy niż na podstawowym.

Tabela 4.1. Wyniki egzaminu ustnego zdanego jako egzamin obowiązkowy – województwo podlaskie

Przedmiot	Liczba zdających		Średni wynik	
	P	R	P	R
Język polski	14 565		74%	
Język białoruski	278		64%	
Język litewski	42		54%	
Język angielski	11 069	404	69%	84%
Język francuski	75	5	78%	82%
Język hiszpański	2	-	95%	-
Język niemiecki	756	18	64%	93%
Język rosyjski	2 241	44	63%	88%
Język włoski	3	-	52%	-

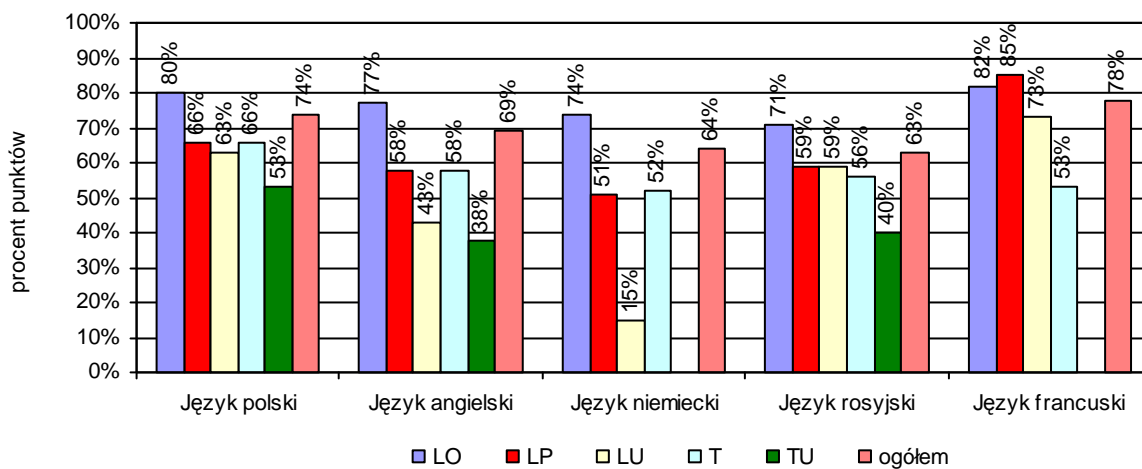
P – poziom podstawowy

R – poziom rozszerzony

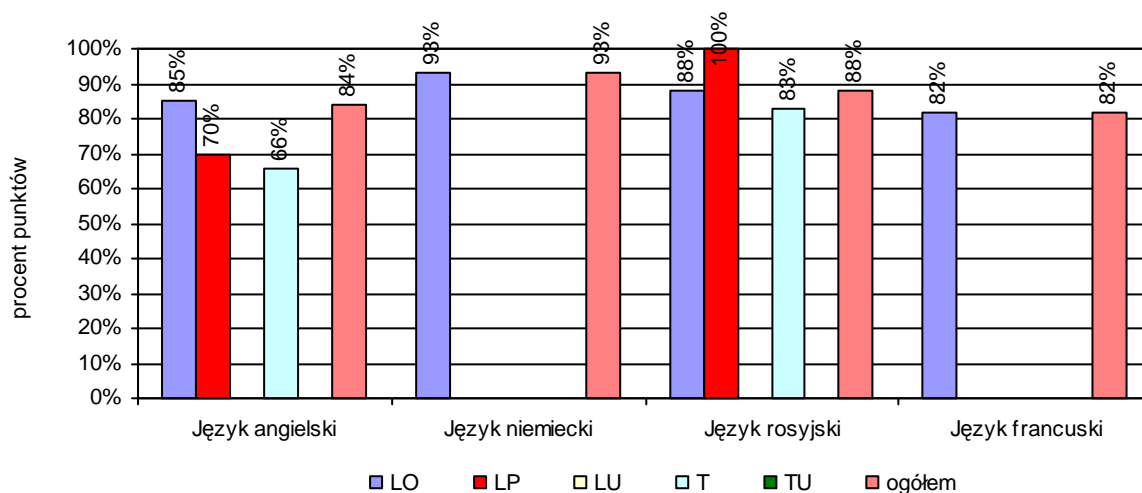
Tabela 4.2. Średnie wyniki zdających egzamin ustny z przedmiotów obowiązkowych i wybranych dodatkowo z uwzględnieniem poziomu egzaminu i typu szkoły – województwo podlaskie

Przedmiot	Poziom	Średni wynik (w procentach) zdających przedmiot										Ogółem
		jako obowiązkowy						jako dodatkowy				
		ogółem	LO	LP	LU	T	TU	ogółem	LO	LP	T	
Język angielski	P	69	77	58	43	58	38	-	-	-	-	69
	R	84	85	70	-	66	-	88	88	-	-	85
Język francuski	P	78	82	85	73	53	-	-	-	-	-	78
	R	82	82	-	-	-	-	81	81	-	-	81
Język hiszpański	P	95	95	-	-	-	-	-	-	-	-	95
	R	-	-	-	-	-	-	78	78	-	-	78
Język niemiecki	P	64	74	51	15	52	-	-	-	-	-	64
	R	93	93	-	-	-	-	87	87	-	-	89
Język rosyjski	P	63	71	59	59	56	40	-	-	-	-	63
	R	88	88	100	-	83	-	89	91	45	75	89
Język włoski	P	52	48	60	-	-	-	-	-	-	-	52
	R	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Język białoruski	-	64	64	-	-	-	-					64
Język litewski		54	59	45	-	-	-					54
Język polski		74	80	66	63	66	53					74

Wykres 4.1. Średnie wyniki zdających egzamin ustny z przedmiotów obowiązkowych na poziomie podstawowym z uwzględnieniem typu szkoły – województwo podlaskie

Wykres 4.2. Średnie wyniki zdających egzamin ustny z przedmiotów obowiązkowych na poziomie rozszerzonym z uwzględnieniem typu szkoły – województwo podlaskie

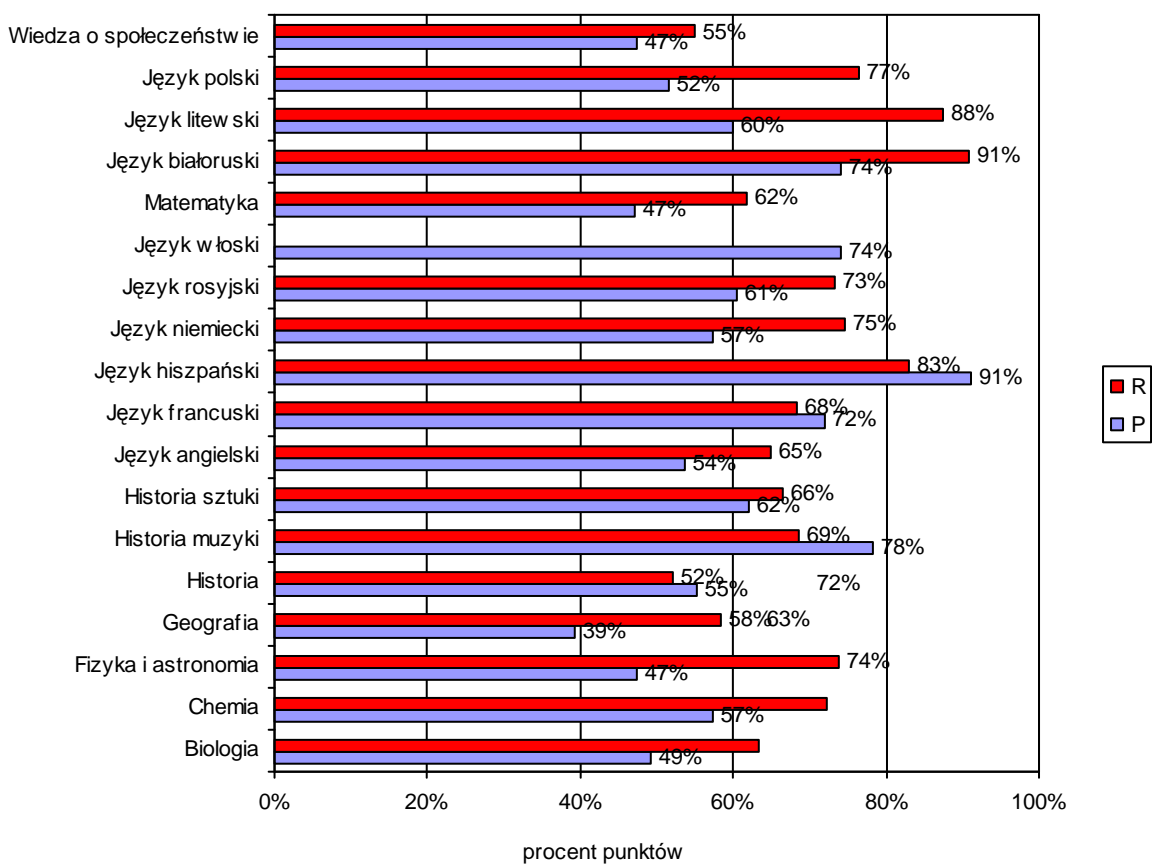

4.2. Egzamin pisemny

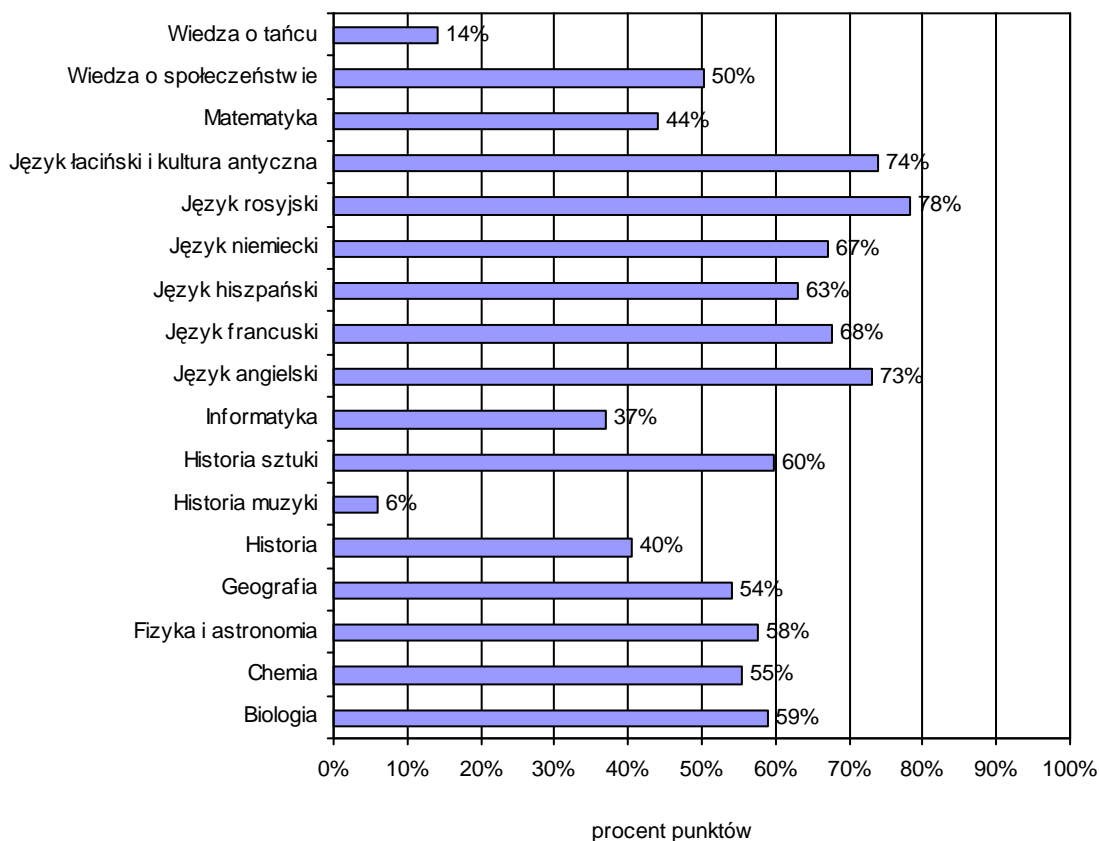
Tabela 4.3. Średnie wyniki zdających egzamin pisemny z przedmiotów obowiązkowych i wybranych dodatkowo, z uwzględnieniem poziomu egzaminu i typu szkoły – województwo podlaskie

Przedmiot	Poziom	Średni wynik (w procentach) zdających przedmiot												
		jako obowiązkowy						jako dodatkowy						Ogółem
		ogółem	LO	LP	LU	T	TU	ogółem	LO	LP	LU	T	TU	
Biologia	P	49	56	42	38	45	32	-						49
	R	63	64	45	-	48	-	59	63	33	-	41	-	62
Chemia	P	57	62	42	-	47	-	-						57
	R	72	73	41	-	55	-	55	56	22	-	30	-	59
Fizyka i astronomia	P	47	50	26	-	37	-	-						47
	R	74	74	-	-	-	-	58	58	27	-	48	-	58
Geografia	P	39	44	36	31	38	28	-						39
	R	58	59	50	-	48	-	54	57	39	-	43	-	56
Historia	P	55	58	45	33	48	43	-	-	-	-	-	-	55
	R	52	53	31	18	33	-	40	42	31	14	30	-	46
Historia muzyki	P	78	78	-	-	-	-	-						78
	R	69	69	-	-	-	-	6	-	-	-	6	-	56
Historia sztuki	P	62	61	66	-	49	-	-						62
	R	66	65	71	-	-	-	60	59	72	-	-	-	65
Informatyka	R	-						37	41	13	-	38	-	37
Język angielski	P	54	63	43	29	42	28	-						54
	R	65	65	55	-	57	-	73	73	-	-	47	-	66
Język francuski	P	72	77	74	73	42	-	-						72
	R	68	68	-	-	-	-	68	68	-	-	-	-	68
Język hiszpański	P	91	91	-	-	-	-	-						91
	R	83	83	-	-	-	-	63	63	-	-	-	-	68
Język niemiecki	P	57	71	43	25	44	-	-						57
	R	75	76	-	-	38	-	67	68	-	-	37	-	71
Język rosyjski	P	61	70	56	54	55	40	-						61
	R	73	74	66	-	65	-	78	80	62	-	59	-	74
Język włoski	P	74	73	76	-	-	-	-						74
Język łaciński i kultura antyczna	R	-						74	74	-	-	-	-	74
Matematyka	P	47	52	38	20	42	2	-						47
	R	62	62	42	-	54	-	44	45	23	-	24	-	54
Język białoruski	P	74	74	-	-	-	-	-						74
	R	91	91	-	-	-	-	-						91
Język litewski	P	60	70	46	-	-	-	-						60
	R	88	88	-	-	-	-	-						88
Język polski	P	52	57	46	38	45	45	-						52
	R	77	77	69	64	68	-	-						77
Wiedza o społeczeństwie	P	47	54	43	44	43	35	-						47
	R	55	56	36	-	40	-	50	53	35	26	40	-	52
Wiedza o tańcu	P	-	-	-	-	-	-	-						-
	R	-	-	-	-	-	-	14	14	-	-	-	-	14

Wykres 4.3. Średnie wyniki zdających egzamin pisemny z przedmiotów obowiązkowych z uwzględnieniem poziomu egzaminu – województwo podlaskie

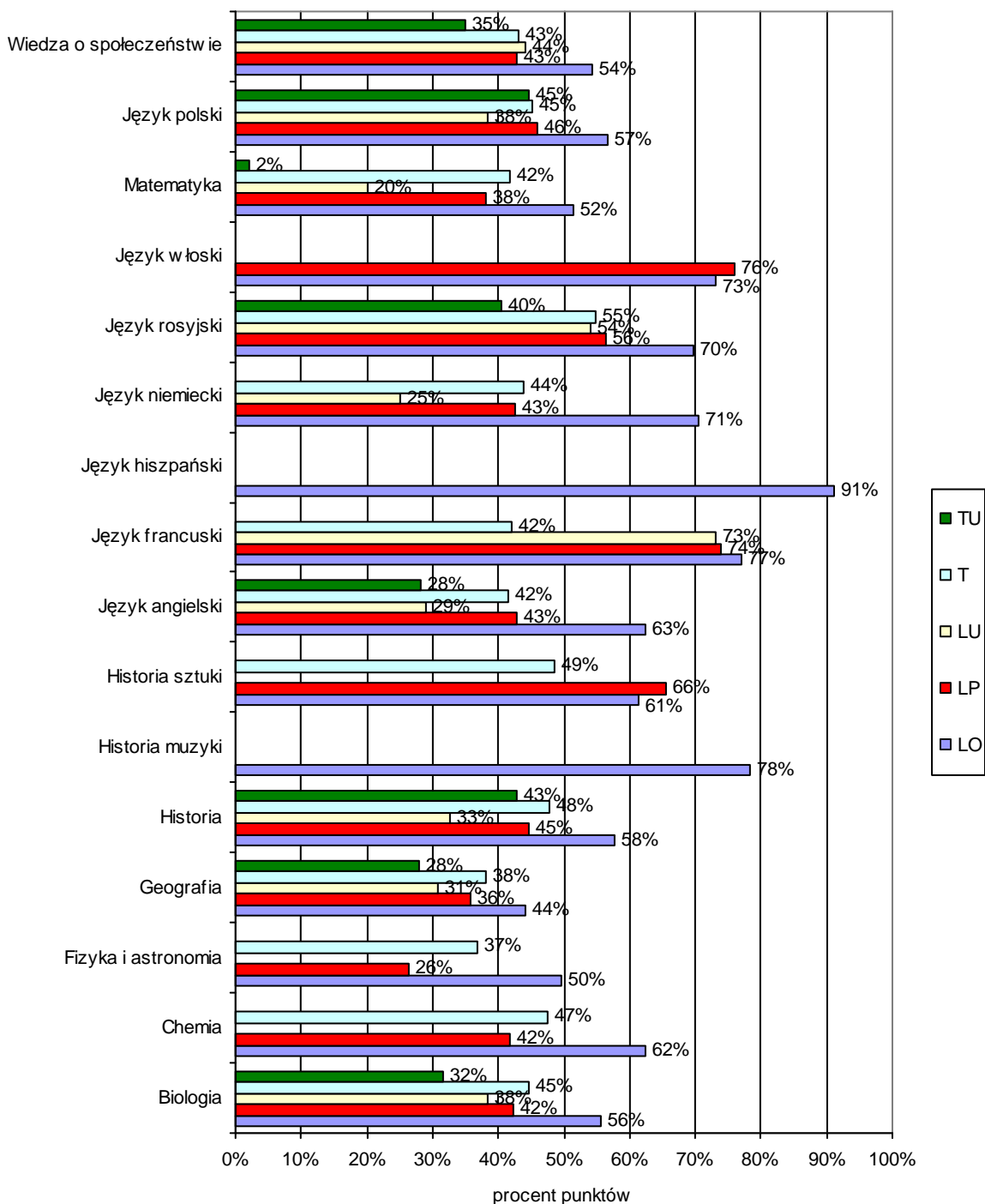

Wykres 4.4. Średnie wyniki zdających egzamin pisemny z przedmiotów dodatkowych

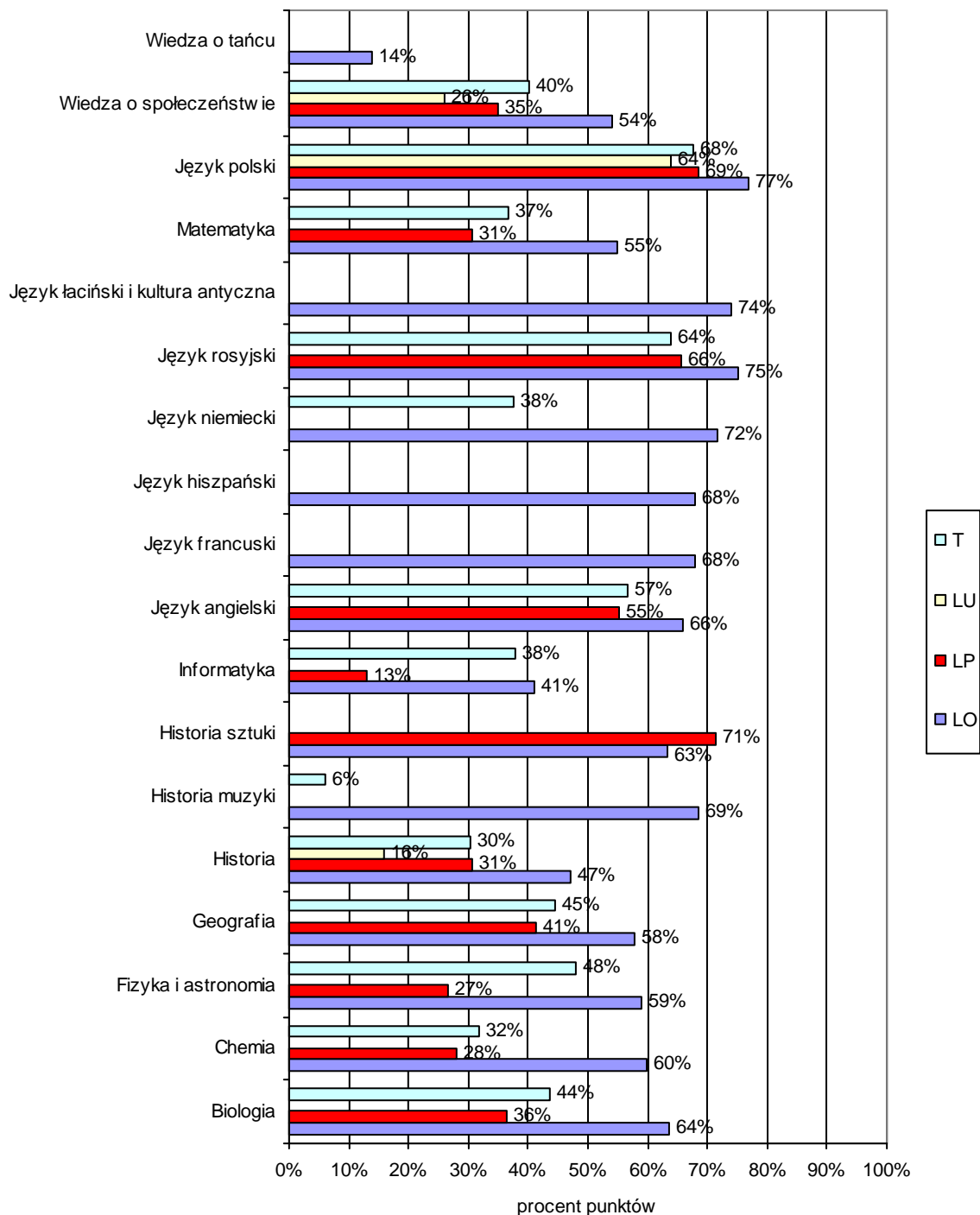

Zdający na poziomie rozszerzonym uzyskali średni wynik prawie z każdego przedmiotu maturalnego wyższy niż zdający na poziomie podstawowym. Wyjątek stanowią zdający egzaminy na poziomie podstawowym z historii i historii muzyki oraz języka hiszpańskiego i języka włoskiego, których średnie wyniki są wyższe niż zdających na poziomie rozszerzonym.

Wykres 4.5. Średnie wyniki zdających egzamin pisemny na poziomie podstawowym z uwzględnieniem typu szkoły – województwo podlaskie

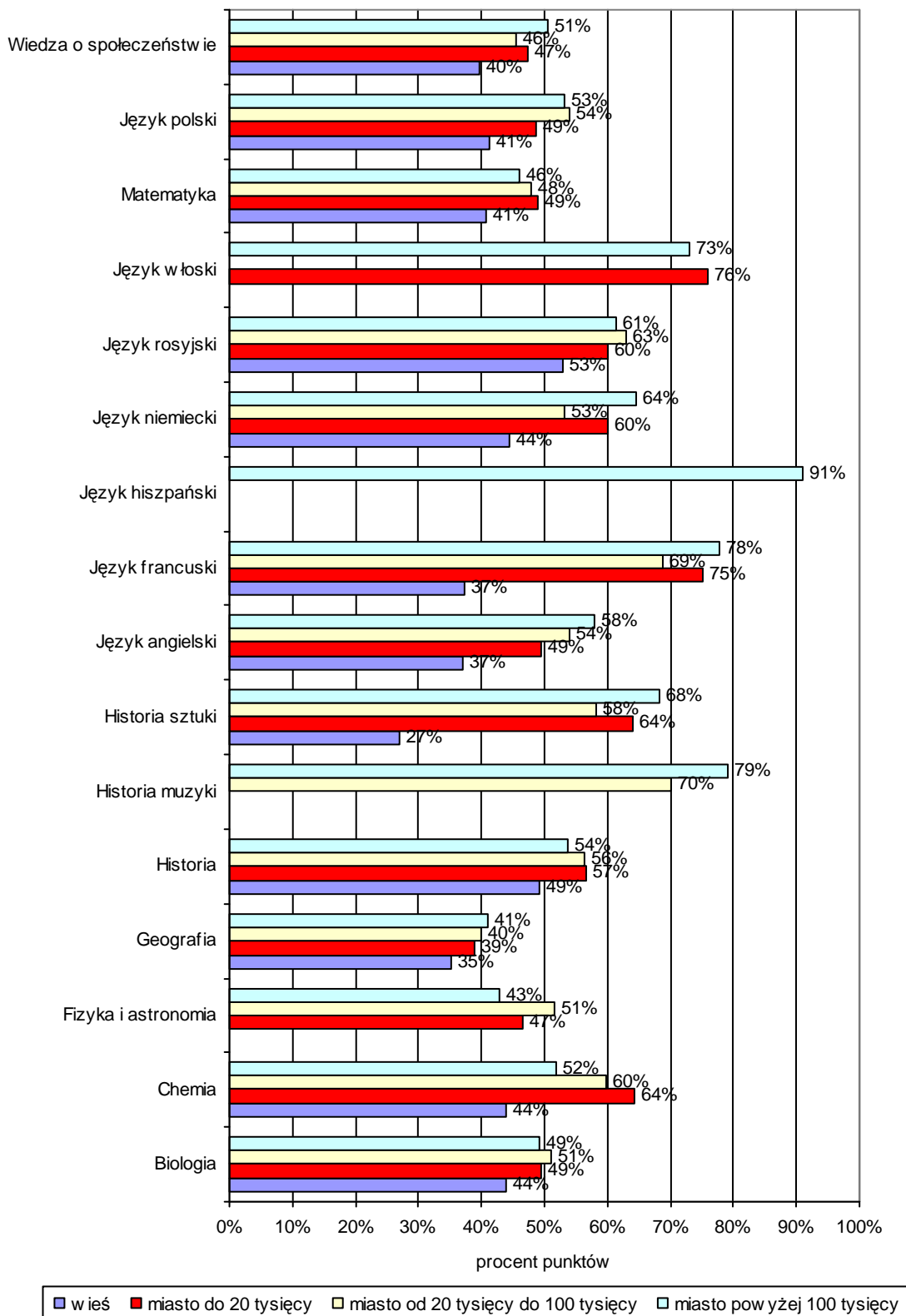

Wykres 4.6. Średnie wyniki zdających egzamin pisemny jako obowiązkowy i dodatkowy na poziomie rozszerzonym z uwzględnieniem typu szkoły – województwo podlaskie

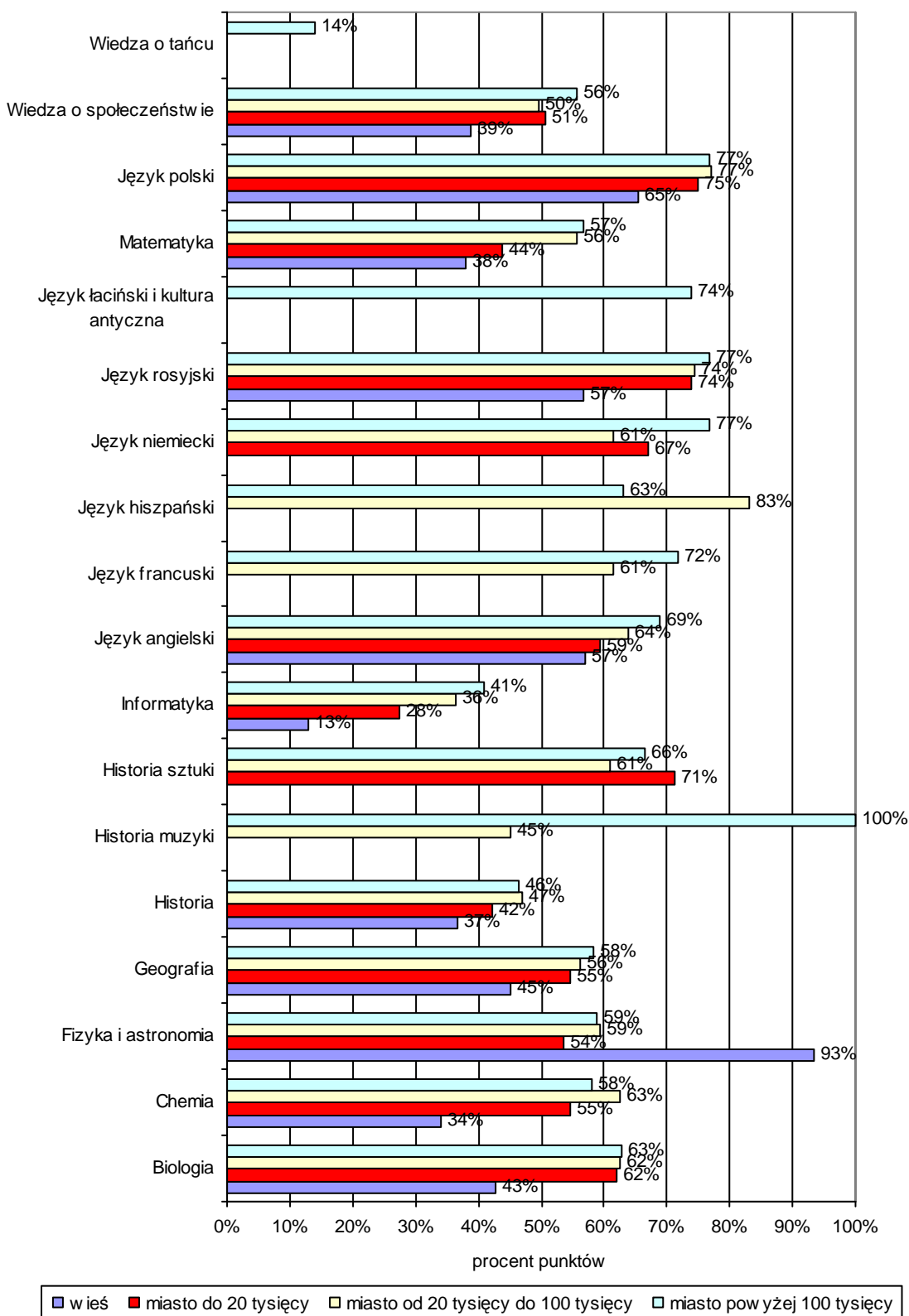

Absolwenci liceów ogólnokształcących, którzy przystąpili do egzaminu pisemnego, zarówno na poziomie podstawowym jak i rozszerzonym, osiągnęli z większości przedmiotów wyższe wyniki niż absolwenci pozostałych typów szkół.

Wykres 4.7. Średnie wyniki zdających egzamin pisemny na poziomie podstawowym z uwzględnieniem lokalizacji szkoły – województwo podlaskie

Wykres 4.8. Średnie wyniki zdających egzamin pisemny jako obowiązkowy i dodatkowy na poziomie rozszerzonym z uwzględnieniem lokalizacji szkoły – województwo podlaskie

Rozkład średnich wyników egzaminów wskazuje, że uczniowie szkół wiejskich osiągnęli zdecydowanie gorsze wyniki niż uczniowie szkół z większych miejscowości. Należy zwrócić także uwagę, że struktura szkół wiejskich odbiegała od struktur szkół pozostałych miejscowości; w szkołach wiejskich dominowali uczniowie szkół technicznych. Jedynym przedmiotem, z którego uczniowie szkół wiejskich uzyskali zdecydowanie wyższy średni wynik niż pozostali uczniowie to fizyka i astronomia zdawana na poziomie rozszerzonym.

4.3. Zdawalność egzaminu maturalnego

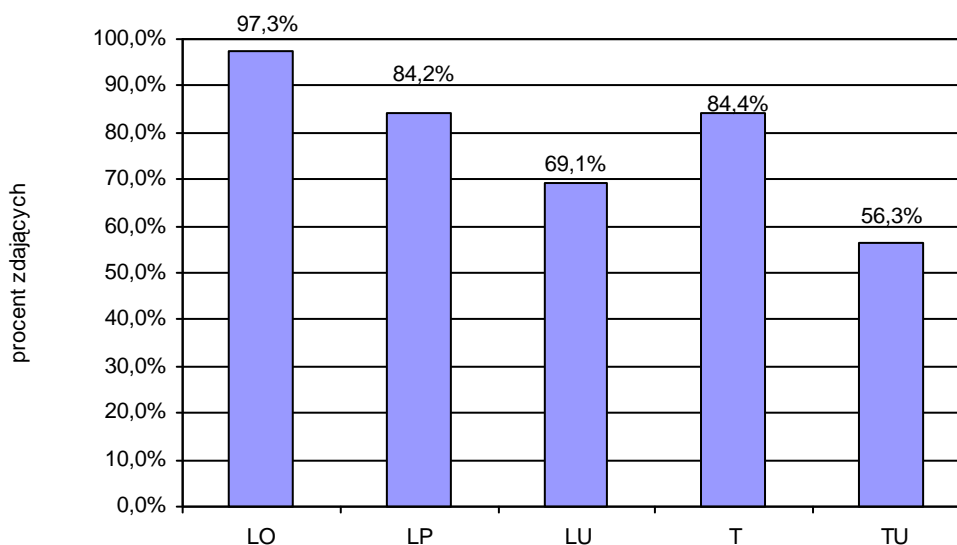
Tabela 4.4. Zdawalność egzaminu maturalnego w poszczególnych typach szkół – województwo podlaskie

Liczba absolwentów, którzy												
przystąpili do egzaminu maturalnego	zdali egzamin maturalny											
	ogółem		LO		LP		LU		T		TU	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%
14784	13544	91,6	8447	97,3	1809	84,2	168	69,1	3093	84,4	27	56,3

Jako liczbę **przystępujących do matury** przyjęto liczbę absolwentów, którzy przystąpili przynajmniej do jednego egzaminu ustnego lub pisemnego.

Jako liczbę absolwentów, którzy zdali egzamin maturalny przyjęto liczbę tych, którzy otrzymali świadectwo dojrzałości.

Wykres 4.9. Zdawalność egzaminu maturalnego w poszczególnych typach szkół – województwo podlaskie

W województwie podlaskim świadectwo dojrzałości otrzymało 91,6% zdających, a więc wyniki maturalne są wyższe niż średnio w Polsce (zdawalność egzaminu maturalnego w kraju wynosiła 90%). Najwyższą zdawalność osiągnęli absolwenci liceów ogólnokształcących (97,3%). Licea profilowane i technika mają zdawalność zbliżoną, ale zdecydowanie niższą niż licea ogólnokształcące.

W województwie podlaskim 1 866 maturzystów otrzymało świadectwo dojrzałości, pomimo uzyskania przez nich poniżej 30% punktów z jednego egzaminu obowiązkowego

Wykres 4.10. Zdawalność egzaminu maturalnego w poszczególnych powiatach województwa podlaskiego

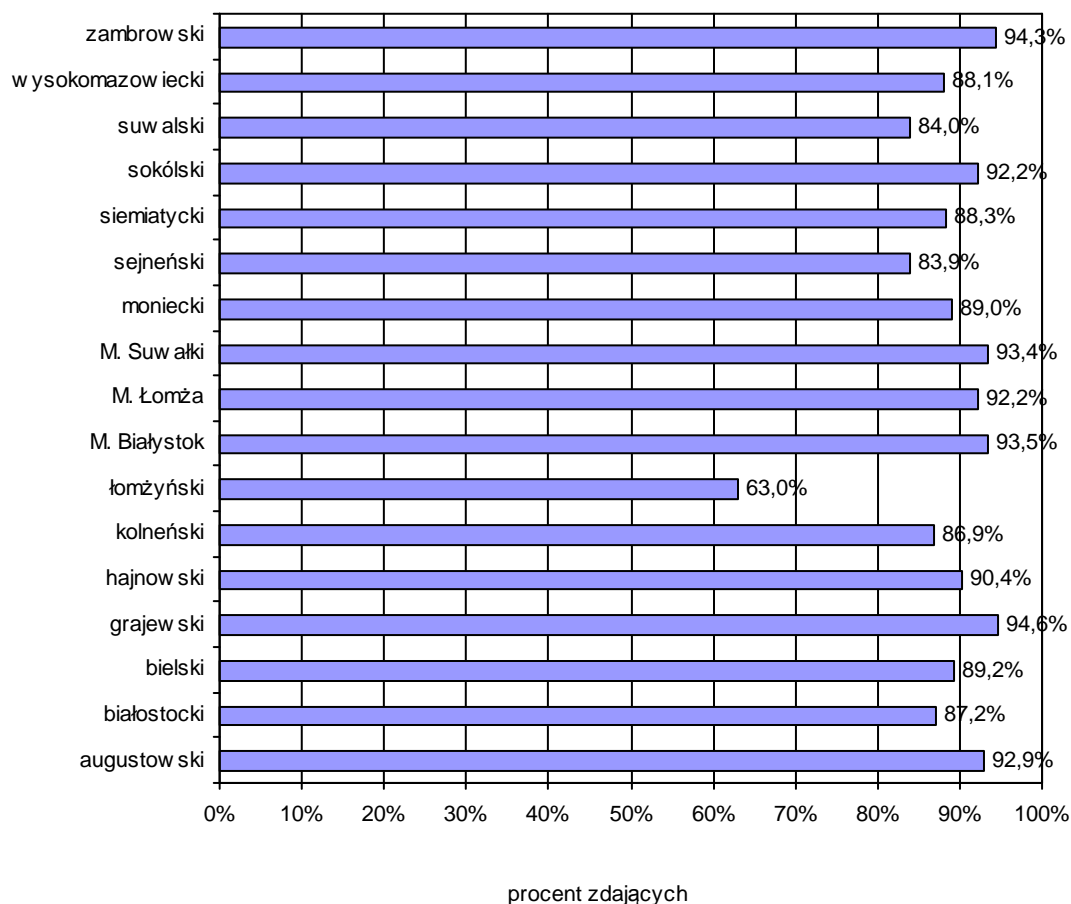
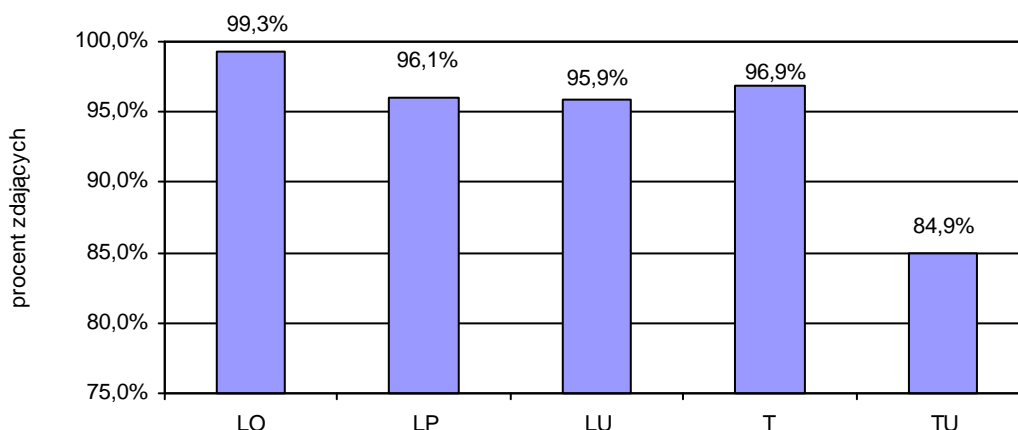

Tabela 4.5. Zdawalność egzaminów obowiązkowych w części ustnej – województwo podlaskie

Przedmiot	Poziom	Przystąpiło	Zdało	%
Język polski		14 565	14 453	99,2
Język białoruski		278	278	100,0
Język litewski		42	40	95,2
Język angielski	P	11 069	10 721	96,9
	R	404	402	99,5
Język niemiecki	P	756	717	94,8
	R	18	18	100,0
Język rosyjski	P	2 241	2 203	98,3
	R	44	44	100,0
Język francuski	P	75	75	100,0
	R	5	5	100,0
Język hiszpański	P	2	2	100,0
	R	-	-	-
Język włoski	P	3	2	66,7
	R	-	-	-

Wykres 4.11. Zdawalność części ustnej egzaminów obowiązkowych z uwzględnieniem typu szkoły – województwo podlaskie

Skuteczność zdawania poszczególnych przedmiotów na egzaminie ustnym jest wysoka – wynosi powyżej 90%. Wszyscy, którzy przystąpili do ustnego egzaminu z języka białoruskiego, francuskiego, hiszpańskiego, uzyskali co najmniej 30% punktów i zdali ten egzamin. Egzamin maturalny w części ustnej zakończył się sukcesem dla około 99,3% absolwentów liceów ogólnokształcących, 96% – liceów profilowanych, 95,6% – liceów uzupełniających, 96,9% – techników i 84,9% absolwentów techników uzupełniających.

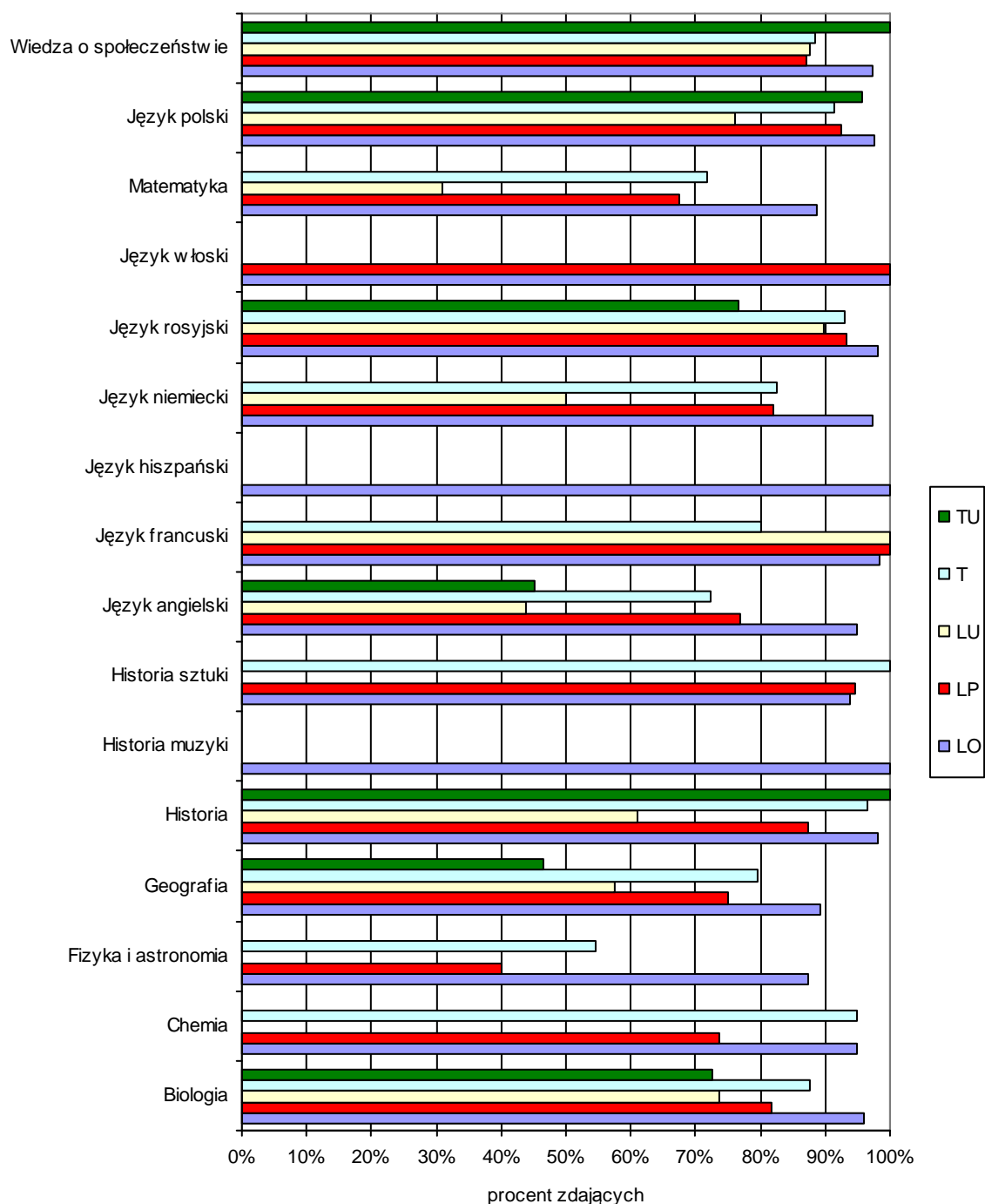
Tabela 4.6. Zdawalność egzaminów obowiązkowych z poszczególnych przedmiotów w części pisemnej na poziomie podstawowym i rozszerzonym

Przedmiot	Poziom podstawowy			Poziom rozszerzony		
	przystąpiło	zdało		przystąpiło	zdało	
		liczba	%		liczba	%
Biologia	1 935	1 743	90,1	966	960	99,4
Chemia	197	183	92,9	213	205	96,2
Fizyka i astronomia	111	91	82,0	39	39	100,0
Geografia	3 887	3 152	81,1	773	758	98,1
Historia	735	707	96,2	379	347	91,6
Historia muzyki	10	10	100,0	4	4	100,0
Historia sztuki	39	37	94,9	78	78	100,0
Język angielski	10 082	8 631	85,6	1 465	1 457	99,5
Język francuski	72	69	95,8	8	8	100,0
Język hiszpański	1	1	100,0	1	1	100,0
Język niemiecki	751	676	90,0	37	37	100,0
Język rosyjski	2 053	1 943	94,6	243	243	100,0
Język włoski	3	3	100,0	-	-	-
Matematyka	1 599	1 299	81,2	799	766	95,9
Język białoruski	253	253	100,0	25	25	100,0
Język litewski	40	40	100,0	2	2	100,0
Język polski	13 833	13 122	94,9	928	927	99,9
Wiedza o społeczeństwie	2 295	2 100	91,5	679	650	95,7

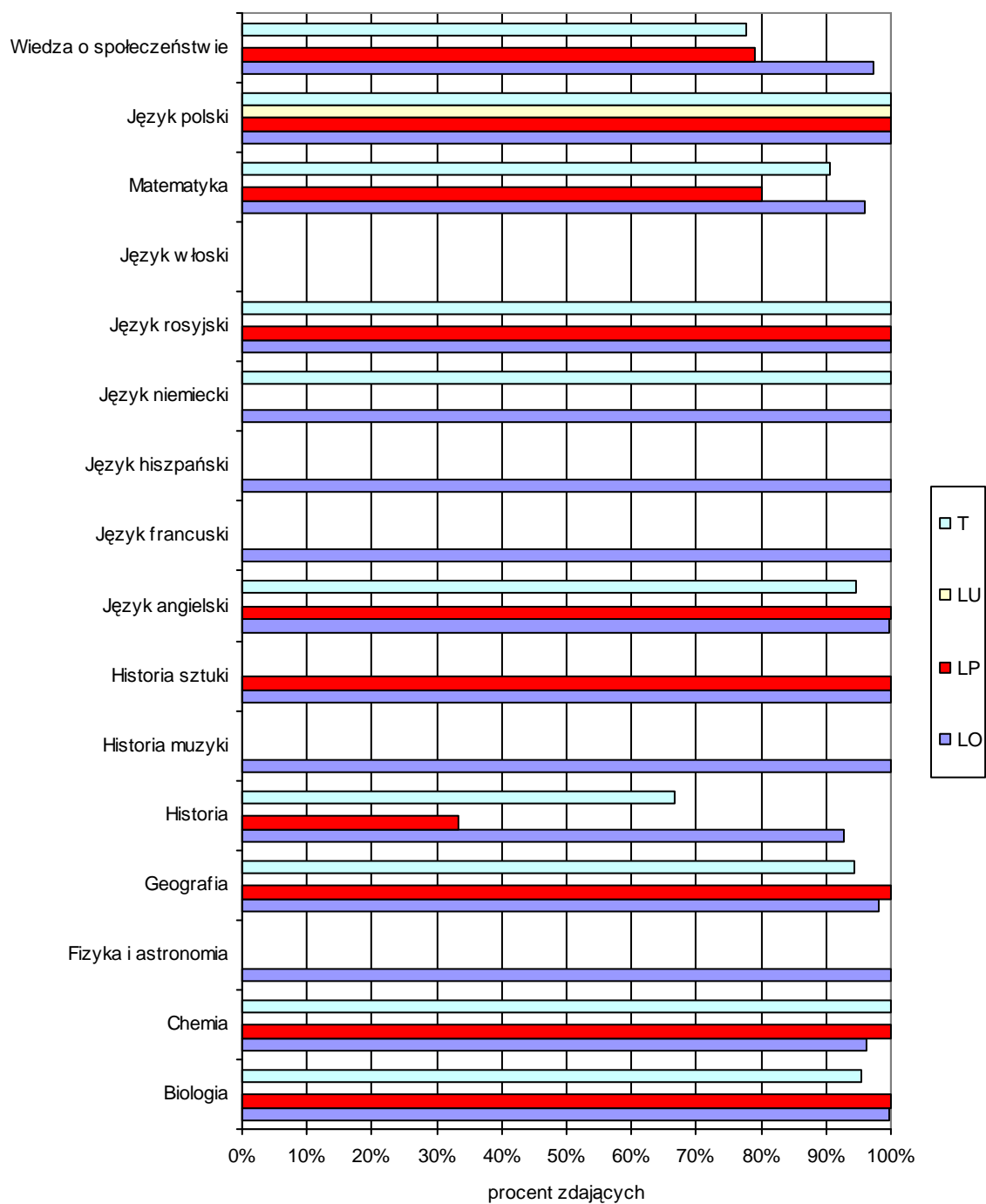
Występują różnice w skuteczności zdawania poszczególnych przedmiotów na poziomie podstawowym i rozszerzonym. Największy procent zdawalności w części pisemnej egzaminu na poziomie rozszerzonym jest charakterystyczny dla języków mniejszości narodowych, języków obcych nowożytnych, języka polskiego oraz chemii, biologii i geografii. Na poziomie podstawowym wysoki procent zdawalności uzyskali przystępujący do egzaminu z historii, historii sztuki i historii muzyki.

Różnice między zdawalnością w poszczególnych typach szkół występują w przypadku prawie wszystkich przedmiotów egzaminacyjnych.

Wykres 4.12. Zdawalność egzaminów obowiązkowych z wybranych przedmiotów w części pisemnej z uwzględnieniem typu szkoły – poziom podstawowy

Wykres 4.13. Zdawalność egzaminów obowiązkowych z wybranych przedmiotów w części pisemnej z uwzględnieniem typu szkoły – poziom rozszerzony

5. JĘZYK POLSKI

5.1. Informacja o zdających

Tabela 5.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z języka polskiego – województwo podlaskie

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy	
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	13833	928
Zdawalność	95%	100%
Średni wynik	52%	77%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

5.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 5.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z języka polskiego – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
1, 3, 12	odczytywanie sensu akapitu	4	54,5%
2, 6, 8, 11, 14	odczytywanie sensu kilku akapitów	5	68,2%
13, 15	formułowanie głównej myśli tekstu	3	48,5%
4, 10	określanie funkcji fragmentu w toku argumentacyjnym tekstu	2	44,1%
5	wskazywanie związku zachodzącego między akapitami	1	39,2%
9	charakteryzowanie postawy nadawcy	2	39,9%
7	określanie funkcji pytań stawianych w tekście	1	72,2%
16	rozpoznawanie cech charakteryzujących gatunek tekstu	2	56,3%
1, 3, 12, 14	odtworzenie informacji zawartych wprost w tekście	5	61,4%
2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 16	przetwarzanie informacji z tekstu	15	52,6%

Tabela 5.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z języka polskiego – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
3	odczytywanie sensu zdania	1	64,1%
4	odczytywanie sensu akapitu	1	95,2%
6, 7, 10	odczytywanie sensu kilku akapitów	3	77,7%
5, 9	określanie funkcji fragmentu w toku argumentacyjnym tekstu	2	82,7%
1	wskazywanie związku zachodzącego między mottem a tekstem	1	71,1%
2, 8	określanie stylu tekstu i wskazywanie cech tego stylu; określanie funkcji środka stylistycznego	2	54,4%
6, 7, 10	odtworzenie informacji zawartych wprost w tekście	3	77,7%
1, 2, 3, 4, 8, 9	przetwarzanie informacji z tekstu	6	71,2%

5.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Rozumienie czytanego tekstu (cz. I)

Zdający egzamin maturalny z języka polskiego w cz. I egzaminu na poziomie podstawowym musieli rozwiązać 16 zadań w związku z tekstem Barbary Skargi *O obywatelstwie*. Na ogół nie mieli trudności związanych z określeniem sensu jednego lub kilku akapitów czytanego tekstu. Łatwe okazały się dla nich te zadania, które nie wymagały wykonywania czynności interpretacyjnych, których rozwiązanie polegało na odtworzeniu informacji zawartych

w tekście wprost (zwykle wskazane w nich czynności sprowadzały się do wymienienia postaw, cech, właściwości, np. zad. 2., zad. 12., zad. 14.).

Rozwiązania zadań wymagających odtworzenia informacji z tekstu zazwyczaj były poprawne, ale często niepełne, co wynikało z powierzchowności czytelniczego odbioru tekstu, a także z nieuważnego odczytywania poleceń, czytania bez zrozumienia treści zadań oraz udzielania odpowiedzi niekomunikatywnych (anakoluty, nieestetyczny zapis). Wielu zdających nie miało świadomości, że treść zadania jest także tekstem, który należy poddać analizie. Zdarzało się, że sposób, w jaki formułowano odpowiedzi, był efektem subiektywnej polemiki zdających z treściami wyrażonymi w tekście. Zamiast przyjąć postawę obiektywnego odbiorcy, którego zadaniem jest rozwiązanie postawionych przed nim w zadaniach problemów, zdający niejednokrotnie udzielali odpowiedzi w związku z własnymi obserwacjami i ocenami rzeczywistości, a nie w związku ze spostrzeżeniami, sądami autorki.

Maturzyści dosyć często starali się odpowiadać, posługując się nieznacznie przekształconymi fragmentami tekstu, rezygnując z próby udzielenia odpowiedzi poprzez przedstawienie jej w pełni własnymi słowami. Mieli duże trudności związane ze sformułowaniem poprawnych odpowiedzi w sytuacji, gdy zadania wymagały rozwiązań w formie zwartej i dotyczyły informacji rozproszonych w tekście (zad. 1., zad. 6.), a także w sytuacji, gdy objętość wskazanego w poleceniu fragmentu tekstu, na podstawie którego należało udzielić odpowiedzi, była duża.

Na ogół zdający potrafili określić funkcję przykładu w toku argumentacyjnym, umieli właściwie wskazać funkcje pytania retorycznego. Znaczne problemy sprawiły im jednak zadania polegające na wskazaniu w tekście wypowiedzeń porządkujących tok wypowiedzi oraz zadania wymagające odkrywania zależności logicznych i kompozycyjnych analizowanej struktury tekstu. Trudności zdających wynikały w tym przypadku najczęściej z braku wiedzy i umiejętności umożliwiających analizę struktury logicznej i kompozycyjnej tekstu, a także z nieumiejętności rozpoznawania cech gatunkowych tekstów publicystycznych.

Umiarkowaną trudność sprawiło zdającym określenie głównej myśli tekstu. Odpowiedzi w tym przypadku przeważnie były niepełne (zad. 15. – zdający często otrzymywali 1 punkt z 2 możliwych do uzyskania).

Pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu (cz. II)

Temat pierwszy – „Jak symbolika ziarna z bajki opowiedzianej przez Żegotę objaśnia sens męczeństwa młodzieży polskiej? Analizując przytoczony fragment *Dziadów* Adama Mickiewicza, zwróć uwagę na sytuację studentów i ich postawy”.

Większość wypracowań zaczynała się od przedstawienia bohaterów sceny – studentów wileńskich. W dalszej kolejności zdający określali sytuację bohaterów; zauważali, że studenci są więzieni bez powodu, że są poddawani torturom i skazywani na zsyłkę. Rozwinięcia zazwyczaj stanowiły próbę scharakteryzowania postaw bohaterów – najczęściej przywoływano postać Janczewskiego, dostrzegano jego męstwo, dumę, szlachetność oraz wiarę w to, że Polska nie zginie. Czasami na podstawie analizy cech przywołanych postaci formułowano uogólnienia dotyczące przyjmowania postawy patriotycznej przez polską młodzież. W niewielkiej liczbie prac wyrażano myśli związane z symbolicznym znaczeniem męczeństwa dzieci i młodzieży, ukazanego w przedstawionym fragmencie „*Dziadów*” Adama Mickiewicza.

W wypracowaniach maturzystów zazwyczaj pojawiała się analiza bajki Goreckiego. Zdający przywoływali i interpretowali najbardziej wyraziste elementy świata przedstawionego bajki opowiedzianej przez Żegotę. Pisali o tym, że ziarno oznacza polską młodzież, a szatan cara. Przeważnie jednak odczytania bajki były powierzchowne, sprowadzały się do wskazania występujących w niej symboli bez określania wymowy bajki, jej funkcji rozpatrywanej w kontekście sytuacji przedstawionej w podanym fragmencie dramatu Adama Mickiewicza.

W prawie połowie prac zdający nie podjęli próby podsumowania i zapisania wniosków, które wynikały z analizy fragmentu, dokonywanej w związku z tematem wypracowania.

Najwyżej oceniane wypracowania na poziomie rozwinięcia tematu wyróżniały się zazwyczaj pogłębioną analizą fragmentu „Dziadów”. Wnikliwiej analizowano w nich sytuację bohaterów, w sposób równoprawny dostrzegano nie tylko ofiary, ale i sprawców przedstawionego we fragmencie zła, podejmując próby ich scharakteryzowania. W tych pracach dokonywano także pogłębionej analizy i interpretacji warstwy symbolicznej bajki, a w podsumowaniu zauważano, do jak wielu różnorodnych kontekstów odwołuje się jej tekst. Dostrzegano także uniwersalną wymowę całego fragmentu.

Temat drugi – „Analizując fragmenty *Przedwiośnia* i *Granicy*, porównaj kreacje matek. Określ wzajemne relacje między matką i dzieckiem, wykorzystując także znajomość utworów”.

W przeważającej części wypracowań zdający dosyć często zauważali, że zestawione ze sobą fragmenty przedstawiają różniące się portrety matek, ale nie potrafili wskazać innych płaszczyzn porównania, dzięki którym oba podane teksty można analizować w związku z problemem zawartym w temacie. Rozwinięcia wypracowań zawierały przede wszystkim charakterystyki obu matek. Zazwyczaj bardziej wnikliwie charakteryzowano bohaterkę *Przedwiośnia*. Zauważano przede wszystkim, że matka Cezarego jest przepełniona miłością do syna i niepokojem o jego losy, ale równocześnie nie potrafi wpływać na jego zachowanie; ma poczucie, że nie podoła obowiązkowi, jakie wiążą się z samotnym wychowaniem dziecka w niezwykle trudnej dla niej rzeczywistości. Matce Elżbiety przeważnie zarzucano, że jest nieczuła wobec córki. Dostrzegano, że swoją kobiecością, urodą i elegancją nie odpowiada stereotypowemu wyobrażeniu matki. Zauważano, że jest skoncentrowana na sobie, ma adoratorów i zabiega o ich względy.

W wypracowaniach zdający dość często pomijali lub marginalizowali problem wzajemnych relacji między matką i dzieckiem. W przypadku *Przedwiośnia* w tych wypracowaniach, które ów problem poruszały, maturzyści podany fragment traktowali jako źródło przykładów, które miały ilustrować relacje między bohaterami jako takimi. Odwołania do treści całego utworu często eksponowały fakt dojrzewania syna, który stopniowo zmieniał swój stosunek do matki, ale nie stanowiły w większości prac przekonującego dowodu na to, że absolwenci znali całą powieść Stefana Żeromskiego czy też potrafiały, o ile jest to możliwe, funkcjonalnie wykorzystać znajomość treści „Przedwiośnia”. W przypadku *Granicy* piszący częściej dostrzegali uwarunkowania psychiczne wpływające na kształt relacji między matką i córką. Zauważano niejednoznaczność uczuć Elżbiety, jej emocjonalny dystans i to, że świadomość bycia dzieckiem odrzuconym wpływała na sposób widzenia rzeczywistości przez bohaterkę. I w tym przypadku, zazwyczaj rzadko w rozwinięciu, w warstwie argumentacyjnej zdający odwoływali się do całej powieści Zofii Nałkowskiej.

Zakończenia w przeważającej części prac sprowadzały się do powtórzenia myśli zawartych we wstępach. Nie przedstawiały nowych treści wynikających z dokonanych analiz i uogólnień ukazujących złożoność relacji między matkami i dziećmi. Nie przedstawiały także wpływu tych relacji na życie psychiczne, wybory życiowe, przyszłe losy dzieci.

W analizowanych fragmentach najwyżej ocenianych wypracowań zdający znacznie częściej dostrzegali głębię i złożoność kreacji postaci matek. Zauważali, że Barykowa jest kobietą, której emocjonalne potrzeby są niezaspokojone (mimo miłości, którą darzyła swoje dziecko), że wiele wysiłku wymaga od niej przełamywanie własnych słabości, że jest rozgoryczona tym, że syn nie zauważa jej poświęcenia i ją odrzuca. W przypadku matki – bohaterki *Granicy*, zdający zauważali nie tylko to, że jest piękną kobietą, ale także to, że właśnie wyeksponowanie niektórych jej cech uważanych za typowo kobiece sprawia, że w przedstawionym fragmencie naruszony został jeden ze stereotypów dotyczących macierzyństwa.

Poziom rozszerzony

Rozumienie czytanego tekstu (cz. I)

Zdający egzamin maturalny z języka polskiego w cz. I egzaminu na poziomie rozszerzonym musieli rozwiązać 10 zadań w związku z tekstem Teresy Sasińskiej-Klas *Dziennikarstwo* –

zawód czy wyzwanie? Mieli umiarkowane trudności związane z odczytaniem sensu zdania i zastosowaniem takiego synonimu (wyrazu podkreślonego w zadaniu 3.), który nie zmieniłby sensu wypowiedzenia. Łatwe dla zdających okazało się odczytywanie sensu jednego akapitu oraz grupy akapitów. Zdający z łatwością potrafili dostrzec związek logiczny (argumentacyjny) pomiędzy fragmentami tekstu, a także rozumieli główną myśl czytanej wypowiedzi. Większość z nich potrafiła określić funkcję pytania w tekście. Trudne było dla nich zadanie sprawdzające znajomość cech stylistycznych tekstu i umiejętność ich wskazywania.

Pisanie własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu (cz. II)

Temat pierwszy – „Dwa obrazy prowincji. Porównaj sposoby ich kreacji w podanych fragmentach *Pani Bovary* Gustawa Flauberta i *Republiki marzeń* Brunona Schulza”.

Realizujący temat pierwszy na ogół dokładnie charakteryzowali przedstawione obrazy prowincji. We fragmencie *Pani Bovary* zauważali przede wszystkim cechy pierwszoplanowe prowincji: brak cech charakterystycznych, świadczących o wyjątkowości miejsca (często powtarzano za tekstem: „pejzaż bez charakteru”). Jeżeli zauważano brak szczególnych cech obrazu prowincji, to zazwyczaj dlatego, że dostrzegano typowość stosowanych na niej rozwiązań architektonicznych, realistyczną kompletność wszystkich jej elementów. Maturzyści wskazywali znaki świadczące o stagnacji gospodarczej opisywanego we fragmencie świata. Dostrzegali statyczność przedstawionego obrazu; bardzo często to spostrzeżenie wiązano z konkluzją, że w świecie prowincji ludziom brakuje chęci do działania. W przeważającej części wypracowań wnioski dotyczące obrazu prowincji wywodzono z analizy tekstu.

We fragmencie *Republiki marzeń* maturzyści zauważali przede wszystkim wyjątkowość, niezwykłość przedstawionego świata. Podobnie jak w przypadku pierwszego fragmentu tak i analizując fragment drugi, zdający podejmowali trop zawarty w tekście. Zauważali, że przedstawiony świat podporządkowany jest odnajdowaniu sensu ludzkiej egzystencji („Tu nic nie dzieje się darmo, nic nie zdarza się bez głębokiego sensu...”). Uzasadnienia powyższego stwierdzenia przedstawiano mniej konsekwentnie i nie zawsze były one pełne. Zwykle zauważano jednak, że w przedstawionej rzeczywistości najistotniejsze są ludzkie marzenia, inspirowane bliskością i niezwykłością świata przyrody.

Wypracowania ocenione wyżej w zakresie rozwinięcia tematu charakteryzowała większa wnikliwość i szczegółowość w przedstawieniu obrazu prowincji. Zdający zauważali, że świat prowincji w *Pani Bovary* charakteryzuje się nie tylko zastojem ekonomicznym, ale także zubożeniem wartości duchowych i kulturalnych. Analizując fragment powieści Flauberta, przekonywali, że prowincjonalna rzeczywistość obraca się przeciwko człowiekowi, niejednokrotnie go degraduje, uniemożliwiając pełny jego rozwój. Z kolei analizując fragmenty *Republiki marzeń*, piszący zauważali, że świat natury i świat człowieka przenikają się, a prowincja to swoisty, samowystarczalny „mikrokosmos”, w którym nic nie dzieje się przypadkowo, wszystko ma głęboki sens i nacechowane jest magicznością. Wypracowania ocenione wysoko często zawierały spostrzeżenia związane z funkcjami wykorzystanych we fragmentach środków stylistycznych, użytych konwencji literackich. Niezaprzeczalnym ich walorem była również dążność do kontekstowej refleksji związanej z problemem zawartym w temacie.

Temat drugi – „Obraz małej ojczyzny w początkowym fragmencie poematu Tomasza Różyckiego *Dwanaście stacji*. Jaką rolę odgrywają w tym tekście nawiązania do *Pana Tadeusza*?”

Zdający na ogół rozpoczynali wypowiedź od zdefiniowania określenia „mała ojczyzna”. Następnie bardzo często wskazywali miejsce akcji. Charakteryzując przedstawiony obraz małej ojczyzny, zauważali zazwyczaj, że jest to obraz nacechowany emocjonalnie. Źródeł tych emocji dopatrywali się nierzadko w niszczącym działaniu cywilizacji, ale także w powiązaniu przedstawianego obrazu z przeszłością bohatera. Rozpoznawali w tekście ironię, a także środki stylistyczne, które służyły do wyrażania emocji. W związku

z koniecznością wskazania nawiązań do *Pana Tadeusza* zdający najczęściej zauważali podobieństwa związane z fabułą (powrót bohaterów w rodzinne strony, rodzinne pamiątki), a także obecność w obydwu tekstach inwokacji.

W wypracowaniach, w których rozwinięcie tematu oceniono wysoko, maturzyści dosyć konsekwentnie wskazywali nie tylko na rodzaj nawiązań do *Pana Tadeusza*, ale także na ich rolę. Zauważali, że zderzenie teraźniejszości z przeszłością w analizowanym przez nich tekście pozwala na krytyczne spojrzenia na współczesną rzeczywistość, jest formą polemiki bądź dialogu z przeszłością.

Warto zauważyć, że na poziomie rozszerzonym zdający zazwyczaj konsekwentnie budowali strukturę logiczną tekstu i że na różnych etapach realizacji toku argumentacyjnego podejmowali wnioski.

Inne cechy wypracowań

Prace charakteryzowały się w dużej mierze właściwym rozplanowaniem tekstu pod względem graficznym: na ogół poprawnie wyodrębniano akapity i większe elementy struktury wypracowania. W wielu pracach nie zachowywano jednak proporcji dotyczących równoważnego analizowania zamieszczonych w arkuszu fragmentów.

Zdający przeważnie posługiwali się wystarczającą leksyką, stosowali słownictwo o znaczeniu ogólnym.

Wypracowania były na ogół schematyczne pod względem językowym. Rzadko występowały w nich błędy polegające na nieprzestrzeganiu jednorodności stylistycznej, a jeżeli już się zdarzały, to wynikały ze stosowania słownictwa zaczerpniętego z żargonu młodzieżowego, używania kolokwializmów i nieuzasadnionych funkcjonalnie neologizmów.

Prace bardzo rzadko były zindywidualizowane pod względem stylistycznym, przedstawiane w nich myśli miały zazwyczaj schematyczny charakter. Zdający na poziomie podstawowym sporadycznie posługiwali się terminami literackimi, a stosując je, często popełniali podstawowe błędy.

Maturzyści w większości budowali wypowiedzi komunikatywne, na ogół przeważały zdania pojedyncze rozwinięte i złożone, rzadko występowały zdania wielokrotnie złożone.

Najczęściej pojawiały się zdania złożone współrzędnie, co w przypadku wypowiedzi, które powinny charakteryzować się tokiem argumentacyjnym, nie pozwalało na właściwe przedstawienie problemu i jego rozwiązanie, równocześnie sprawiało, że prace często miały odtwórczy charakter.

W większości prac nie występowały błędy fleksyjne i składniowe, które poważnie utrudniałyby zrozumienie wypowiedzi. Najczęściej zachwiania składni wynikały z naruszenia związków wyrazowych, z błędnego umiejscawiania wyrazów w grupie podmiotu bądź grupie orzeczenia, rozdzielania wyrazów określanych i określających innymi wyrazami. W wypracowaniach często pojawiały się skróty myślowe, pomijano konteksty ważne dla właściwego rozumienia komunikatu.

W wypracowaniach (szczególnie absolwentów liceów profilowanych) występowało sporo błędów ortograficznych, były to przede wszystkim błędy drugiego stopnia. Występowało także wiele błędów interpunkcyjnych, które wynikały głównie z niestosowania reguł związanych z oddzielaniem przecinkiem zdań składowych w wypowiedzeniach podrzędnych oraz z imiesłowowym równoważnikiem zdania.

6. JĘZYK ANGIELSKI

6.1. Informacja o zdających

Tabela 6.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z języka angielskiego – województwo podlaskie

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	10082	1465	134
Zdawalność	86%	99%	
Średni wynik	54%	65%	73%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

6.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 6.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z języka angielskiego – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Rozumienie tekstu słuchanego			
1	określenie głównej myśli tekstu	6	44,7%
2	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	4	51,9%
3	Stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji, określenie intencji autora	5	45,3%
Rozumienie tekstu czytanego			
4	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	8	52,1%
5	określenie głównej myśli tekstu, stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje	6	56,1%
6	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji, określenie intencji autora tekstu	6	47,7%
Wypowiedź pisemna – krótki tekst użytkowy			
7	napisanie zaproszenia na pożegnalne przyjęcie w klubie <i>Black Swan</i>	5	67,3%
	<i>inf. 1. – poinformowanie adresata o okazji, z jakiej to przyjęcie jest organizowane</i>	1	61,9%
	<i>inf. 2. – uzasadnienie wyboru tego miejsca na przyjęcie</i>	1	86,0%
	<i>inf. 3. – poinformowanie o jednej z zaplanowanych atrakcji</i>	1	77,9%
	<i>inf. 4. – wskazanie sposobu dotarcia do wspomnianego klubu</i>	1	56,5%
	<i>poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	1	54,1%
Wypowiedź pisemna – dłuższy tekst użytkowy			
8	napisanie listu prywatnego do znajomego z zagranicy opisującego fakt znalezienia zwierzęcia	10	60,0%
	<i>inf. 1. – podanie informacji o znalezieniu zwierzęcia jak również opisanie okoliczności tego zdarzenia</i>	1	78,0%
	<i>inf. 2. – podanie powodu zabrania zwierzęcia do domu oraz opisanie reakcji rodziców nadawcy</i>	1	74,2%
	<i>inf. 3. – poinformowanie o problemie, który pojawił się w związku z posiadaniem zwierzęcia oraz o sposobie jego rozwiązania</i>	1	62,9%
	<i>inf. 4. – poinformowanie o obowiązkach wynikających z posiadania zwierzęcia jak również wpływie na życie nadawcy</i>	1	68,3%
	<i>napisanie wypowiedzi zgodnej z formą listu prywatnego</i>	2	62,6%
	<i>znajomość prostych struktur leksykalno-gramatycznych umożliwiających formułowanie wypowiedzi na podany temat</i>	2	49,4%
	<i>poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	2	46,3%

Tabela 6.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z języka angielskiego – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych			
1	wiadomości: znajomość struktur leksykalno-gramatycznych, umożliwiających formułowanie wypowiedzi związanych z podanym tematem/poleceniem rozumienie tekstu czytanego: rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu przetwarzanie tekstu w zakresie pisania: stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych adekwatnie do ich funkcji	2,5	35,1%
2	przetwarzanie tekstu w zakresie pisania: stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych adekwatnie do ich funkcji	2,5	42,8%
Wypowiedź pisemna			
3	napisanie recenzji, rozprawki i opowiadania	18	74,9%
	<i>treść – sformułowanie tematu zgodnie z poleceniem i realizacja treści wypowiedzi zgodnie z kryteriami przewidzianymi dla danej formy</i>	5	85,6%
	<i>kompozycja – napisanie logicznej i spójnej wypowiedzi uwzględniającej wszystkie części pracy z zachowaniem limitu słów</i>	4	88,6%
	<i>bogactwo językowe – stosowanie zróżnicowanego słownictwa, frazeologii oraz struktur składniowych adekwatnych do danej formy wypowiedzi</i>	5	64,9%
	<i>poprawność językowa – poprawne stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz interpunkcji i ortografii</i>	4	60,5%
Rozumienie ze słuchu			
4	stwierdzenie czy tekst zawiera określone informacje, określenie kontekstu sytuacyjnego (odbiorca)	5	69,4%
5	określenie głównej myśli tekstu	4	74,6%
6	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	6	56,8%
Rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych			
7	rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu	5	59,1%
8	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	4	72,9%
9	rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, rozpoznanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych	3	54,4%

6.3. Wnioski

Poziom podstawowy

W zakresie umiejętności odbioru tekstu na poziomie podstawowym (*Rozumienie ze słuchu i Rozumienie tekstu czytanego...*) jakość rozwiązań zdających była uzależniona od stopnia trudności tekstu oraz technik testowania (dobieranie, prawda/fałsz oraz wielokrotny wybór).

Z analizy odpowiedzi wynika, że zadania, w których należało stwierdzić, czy tekst zawiera określone informacje, okazały się najłatwiejsze dla zdających. Zadania sprawdzające rozumienie głównej myśli tekstu rozwiązywano zadowalająco. Wyjątkiem było zadanie 1. (technika dobierania), które okazało się najtrudniejsze. Problemem dla zdających była również umiejętność wyselekcjonowania informacji oraz określenia intencji autora. Można dostrzec to wyraźnie na podstawie zadania 3. (*Rozumienie ze słuchu*), i zadania 6. (*Rozumienie tekstu czytanego...*). Obydwa te zadania skonstruowane zostały w oparciu o technikę wielokrotnego wyboru i okazały się trudne dla zdających.

W obszarze umiejętności – pisanie krótkiej i dłuższej wypowiedzi pisemnej – największą trudność sprawiło zdającym zachowanie poprawności językowej. Piszący nie mieli poważniejszych problemów z przekazywaniem informacji.

W krótkiej wypowiedzi pisemnej najtrudniejsze do przekazania okazały się informacje 1. i 4. W informacji 1. zdający często podawali inny powód organizacji imprezy niż podany

w poleceniu. W informacji 4. uczniowie dość często podawali miejsce, w którym znajduje się opisywany klub, nie wskazując sposobu dotarcia do określonego miejsca. Tego rodzaju rozwiązania najczęściej były przyczyną utraty punktów.

W dłuższej wypowiedzi pisemnej najtrudniejszą do przekazania okazała się informacja 3. Zdający najczęściej tracili punkty w związku z próbami przekazu informacji, które często okazywały się niekomunikatywne. Powszechnie pojawiającym się mankamentem prac była nieznamość odpowiedniego słownictwa.

W zakresie formy listu absolwenci coraz lepiej operują pięcioma obligatoryjnymi elementami formy. Jednakże nadal nie wszyscy zdający opanowali umiejętności zwięzłego wypowiedzania się – w wielu pracach przekroczono obowiązujący limit słów.

Największą trudność sprawiła maturzystom poprawność językowa. Średnia wartość procentowa uzyskanych punktów za poprawne stosowanie środków językowych, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnych, była dość niska.

W stopniu niskim oceniono również znajomość struktur leksykalno-gramatycznych (bogactwo językowe).

Poziom rozszerzony

W zakresie umiejętności odbioru tekstu na poziomie rozszerzonym (*Rozumienie ze słuchu i Rozumienie tekstu czytanego...*) jakość rozwiązań zdających była uzależniona od stopnia trudności tekstu oraz technik testowania (dobieranie, prawda/fałsz oraz wielokrotny wybór).

Z analizy odpowiedzi wynika, że najłatwiejsze dla zdających okazało się zadanie 5. (*Rozumienie ze słuchu*), w którym należało określić główną myśl tekstu (technika dobierania). Natomiast najtrudniejsze okazało się zadanie 6. (*Rozumienie ze słuchu*), w którym zdający miał za zadanie stwierdzić, czy tekst zawiera określone informacje oraz wyselekcjonować je (technika wielokrotnego wyboru).

W zakresie rozpoznawania i stosowania struktur gramatycznych zdający wykazywali dość niski stopień opanowania tych umiejętności na poziomie rozszerzonym. Dobrze rozpoznawali związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu, zwłaszcza struktury leksykalno-gramatyczne. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w tym obszarze wyniki są wyższe niż w latach ubiegłych.

W zakresie realizacji treści i kompozycji skonstruowanie wieloaspektowej, dłuższej wypowiedzi pisemnej nie sprawiało zdającym większych trudności.

Wskaźniki łatwości dotyczące poprawności i bogactwa językowego są wyższe niż w poprzednich latach. Oznaczać to może, że zdający w dobrym stopniu opanowali struktury leksykalno-gramatyczne, wymagane m.in. do przedstawiania i uzasadniania własnych i cudzych opinii, relacjonowania wydarzeń, przedstawiania odpowiednich argumentów związanych z zaletami i wadami studiowania w Wielkiej Brytanii. Wyżej wymienione umiejętności wymagają nie tylko opanowania słownictwa do zrealizowania tematu wypracowań, ale także takich zwrotów i wyrażań, które pomogą wypowiedzieć się w określonej formie zgodnie ze stylem wypowiedzi. Powtarzającym się błędem w opowiadaniach maturzystów było opisywanie przestępstwa lub faktu schwymania przestępców bez uwzględnienia podanego w temacie złapania ich na gorącym uczynku. W swoich recenzjach zdający na ogół ograniczali się do opisu wystawy, często wymieniając zbyt mało informacji. Sporadycznie przekraczali limit liczby wyrazów określony w poleceniu, czego skutkiem było obniżenie punktacji w kryterium kompozycji. Pomimo ostrzeżenia w poleceniu, niektórzy zdający stracili 4 punkty w kryterium kompozycji za przekroczenie górnego limitu słów (prace liczące ponad 300 słów).

7. JĘZYK NIEMIECKI

7.1. Informacja o zdających

Tabela 7.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z języka niemieckiego – województwo podlaskie

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	751	37	39
Zdawalność	90%	100%	
Średni wynik	57%	75%	67%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

7.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 7.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z języka niemieckiego – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Rozumienie tekstu słuchanego			
1	określanie głównej myśli tekstu	5	72,8%
2	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje	5	81,2%
3	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	5	42,6%
Rozumienie tekstu czytanego			
4	określanie głównych myśli poszczególnych części tekstu	7	37,8%
5	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	8	50,8%
6	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje	5	61,0%
Wypowiedź pisemna – krótki tekst użytkowy			
7	zredagowanie zaproszenia kolegi/koleżanki z Bonn na koncert zorganizowany przez zdającego i jego przyjaciół	5	72,3%
	<i>inf. 1. – zaproszenie na koncert kolegi/koleżanki z Bonn</i>	1	79,5%
	<i>inf. 2. – poinformowanie, gdzie odbędzie się koncert</i>	1	87,5%
	<i>inf. 3. – opis programu koncertu</i>	1	79,9%
	<i>inf. 4. – określenie celu koncertu</i>	1	76,2%
	<i>poprawne stosowanie środków jęz., adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	1	38,5%
Wypowiedź pisemna – dłuższy tekst użytkowy			
8	napisanie listu prywatnego dotyczącego wakacyjnej pracy do znajomego/znajomej z Niemiec	10	55,0%
	<i>inf. 1. – opis sposobu znalezienia wakacyjnej pracy i warunków, jakie piszący musiał spełnić</i>	1	65,8%
	<i>inf. 2. – opis zespołu, w którym piszący pracował i panującej w nim atmosfery</i>	1	68,6%
	<i>inf. 3. – opis wykonywanych zajęć i określenie korzyści z nich płynących</i>	1	69,5%
	<i>Inf. 4. – wskazanie celu, na które piszący przeznaczy zarobione pieniądze oraz opis planów na resztę wakacji</i>	1	68,4%
	napisanie wypowiedzi zgodnej z formą listu formalnego	2	59,8%
	znajomość prostych struktur leksykalno-gramatycznych, umożliwiających formułowanie wypowiedzi na podany temat	2	49,8%
	<i>poprawne stosowanie środków językowych adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	2	29,0%

Tabela 7.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z języka niemieckiego – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych			
1	rozpoznawanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych, przetwarzanie tekstu w zakresie pisania: stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych	2,5	43,4%
2	przetwarzanie tekstów przeczytanych w języku polskim na język niemiecki, stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych, rejestru, stylu lub formy tekstu	2,5	28,9%
Wypowiedź pisemna			
3	napisanie rozprawki, opowiadania i opisu	18	77,0%
	<i>treść – sformułowanie tematu zgodnie z poleceniem i realizacja treści wypowiedzi zgodnie z kryteriami przewidzianymi dla danej formy</i>	5	91,3%
	<i>kompozycja – napisanie logicznej i spójnej wypowiedzi uwzględniającej wszystkie części pracy z zachowaniem limitu słów</i>	4	92,1%
	<i>bogactwo – stosowanie zróżnicowanego słownictwa, frazeologii oraz struktur składniowych adekwatnych do danej formy wypowiedzi</i>	5	73,2%
	<i>poprawność – poprawne stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz interpunkcji i ortografii</i>	4	48,7%
Rozumienie ze słuchu			
4	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje	5	75,3%
5	określenie głównych myśli poszczególnych części tekstu	5	82,4%
6	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	5	77,6%
Rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych			
7	stwierdzenie, czy tekst zawiera określone informacje, wyselekcjonowanie informacji	6	69,1%
8	wyselekcjonowanie informacji, rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu	3	81,6%
9	rozumienie tekstu czytanego, rozpoznawanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych	3	45,4%

7.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Na poziomie podstawowym w zakresie odbioru tekstu (*Rozumienie ze słuchu i Rozumienie tekstu czytanego...*) jakość rozwiązań zdających była uzależniona od stopnia trudności tekstu oraz technik testowania (dobieranie, prawda-falsz, wielokrotny wybór).

Najłatwiejsze dla zdających okazały się zadania, w których należało określić główną myśl tekstu (zad. 1.) i stwierdzić, czy zawiera on określone informacje (zad. 2. i 6.). Wyjątek stanowi tutaj zad. 3., w którym zastosowano technikę wielokrotnego wyboru. Najwięcej problemów sprawiało zdającym określanie głównych myśli poszczególnych części tekstu (zad. 4.).

W obszarze umiejętności – pisanie krótkiej i dłuższej wypowiedzi pisemnej – zdający bardzo dobrze poradzi sobie z przekazaniem informacji. Największą trudność sprawiła im poprawność językowa.

W krótkiej formie użytkowej najłatwiejsze okazało się przekazanie informacji: 1., 2. i 3., zaś nieco trudniejsze informacji nr 4. – określanie celu koncertu. Wielu zdających nie wykazało się znajomością odpowiedniej leksyki. Zamiast słowa „Konzert” stosowano „Party”.

Dłuższa wypowiedź pisemna okazała się umiarkowanie trudna. Większość zdających poradziła sobie z przekazem informacji. W informacji nr 2. dokonywano często tylko opisu zespołu współpracowników bez atmosfery w nim panującej. W informacji nr 3. pomijano korzyści płynące z wykonywanych zajęć. Zdający mieli najczęściej problemów z zachowaniem

poprawności językowej. Znajomość struktur leksykalno-gramatycznych (bogactwo językowe) oceniono również stosunkowo nisko.

Poziom rozszerzony

Na poziomie rozszerzonym wiele trudności przysporzyło zdającym stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych. Najwięcej błędów pojawiło się w zakresie przetwarzania przeczytanych tekstów w języku polskim na język niemiecki oraz stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych, rejestru, stylu lub formy tekstu. Bardzo często nie podjęto w ogóle próby rozwiązania tego zadania.

Udzielanie wypowiedzi pisemnej okazało się generalnie łatwe w zakresie doboru treści, kompozycji i bogactwa językowego. Abiturienti sprawnie poradzili sobie z rozprawką. W wielu pracach pisano jednak ogólnie o zaletach i wadach komputera, nie wspomniano o okolicznościach poznania partnera bądź przyjaciela poprzez Internet. W opowiadaniu widoczne były kłopoty z umiejscowieniem przygody w podanym miejscu, zamiast Berlina podawano inne miejscowości, również polskie. W opisie pojawiała się dość często przypadkowa uroczystość, np.: urodziny. Niekiedy brakowało też opinii i jej uzasadnienia na temat opisywanej uroczystości. W kryterium kompozycji zauważalne było przekraczanie limitu liczby wyrazów określonych w poleceniu. Najslabiej wypadła umiejętność dotycząca poprawności językowej. Zdający mieli problemy ze stosowaniem właściwych struktur gramatyczno-leksykalnych oraz frazeologicznych.

W zakresie odbioru tekstów (*Rozumienie ze słuchu, Rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych*) najmniej problemów sprawiły zad. 4. (prawda-fałsz), 5. (dobieranie) i 8. (dobieranie). Należało w nich stwierdzić, czy tekst zawiera określone informacje, podać główne myśli poszczególnych części tekstu oraz wyselekcjonować informacje. Zdecydowanie najtrudniejsze okazało się zadanie 9. – rozumienie tekstu czytanego, rozpoznawanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych. Wypowiedzi zdających potwierdziły niewystarczające opanowanie leksyki niezbędnej do wykonania tego zadania.

8. JĘZYK ROSYJSKI

8.1. Informacja o zdających

Tabela 8.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z języka rosyjskiego – województwo podlaskie

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	2053	243	57
Zdawalność	95%	100%	
Średni wynik	61%	73%	78%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

8.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 8.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z języka rosyjskiego – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Rozumienie tekstu słuchanego			
1	określanie głównej myśli tekstu	6	65,4%
2	wyselekcjonowanie informacji, określenie intencji autora	4	67,2%
3	określanie głównej myśli tekstu, wyselekcjonowanie informacji	5	61,3%
Rozumienie tekstu czytanego			
4	stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje	6	82,2%
5	określanie głównej myśli tekstu,	7	49,1%
6	wyselekcjonowanie informacji	6	66,4%
Wypowiedź pisemna – krótki tekst użytkowy			
7	sformułowanie ogłoszenia o poszukiwaniu mieszkania	5	66,9%
	<i>inf. 1. – podanie informacji o zamiarze wynajęcia mieszkania</i>	1	48,1%
	<i>inf. 2. – wskazanie miejsca znajdowania się mieszkania</i>	1	81,9%
	<i>inf. 3. – podanie oczekiwań dotyczących mieszkania</i>	1	83,0%
	<i>inf. 4. – podanie informacji, na jak długo piszący chce wynająć mieszkanie</i>	1	79,2%
	<i>poprawne stosowanie środków jęz., adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	1	42,4%
Wypowiedź pisemna – dłuższy tekst użytkowy			
8	napisanie listu formalnego do dyrektora rosyjskiego biura turystycznego	10	40,8%
	<i>inf. 1. – wskazanie wybranej oferty biura turystycznego i uzasadnienie wyboru</i>	1	69,0%
	<i>inf. 2. – pytanie o środek transportu i przedstawienie swoich oczekiwań dotyczących hotelu</i>	1	64,4%
	<i>inf. 3. – zapytanie, co wchodzi w koszt wycieczki i jaki jest termin wpłaty pieniędzy</i>	1	39,1%
	<i>inf. 4. – zapytanie o niezbędne dokumenty i konsekwencje ewentualnej rezygnacji z wycieczki</i>	1	50,7%
	napisanie wypowiedzi zgodnej z formą listu formalnego	2	35,0%
	znajomość prostych struktur leksykalno-gramatycznych, umożliwiających formułowanie wypowiedzi na podany temat	2	36,5%
	<i>poprawne stosowanie środków językowych adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej</i>	2	21,0%

Tabela 8.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z języka rosyjskiego – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych			
1	rozumienie tekstu czytanego, rozpoznawanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych	2	38,1%
	przetwarzanie tekstu w zakresie pisania: stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych		
2	znajomość struktur leksykalno-gramatycznych umożliwiających formułowanie wypowiedzi na podany temat.	3	48,7%
	rozpoznawanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych w podanym kontekście.		
	stosowanie zmian struktur leksykalno-gramatycznych		
Wypowiedź pisemna			
3	napisanie recenzji, rozprawki i opisu	18	75,3%
	<i>treść – sformułowanie tematu zgodnie z poleceniem i realizacja treści wypowiedzi zgodnie z kryteriami przewidzianymi dla danej formy</i>	5	91,3%
	<i>kompozycja – napisanie logicznej i spójnej wypowiedzi uwzględniającej wszystkie części pracy z zachowaniem limitu słów</i>	4	93,8%
	<i>bogactwo – stosowanie zróżnicowanego słownictwa, frazeologii oraz struktur składniowych adekwatnych do danej formy wypowiedzi</i>	5	66,6%
	<i>poprawność – poprawne stosowanie struktur leksykalno-gramatycznych oraz interpunkcji i ortografii</i>	4	47,7%
Rozumienie ze słuchu			
4	stwierdzanie, czy tekst zawiera określone informacje	5	76,4%
5	wyselekcjonowanie informacji, określanie intencji autora	5	91,1%
6	określenie głównych myśli poszczególnych części tekstu, wyselekcjonowanie informacji	5	74,1%
Rozumienie tekstu czytanego i rozpoznawanie struktur leksykalno-gramatycznych			
7	określanie głównej myśli tekstu, wyselekcjonowanie informacji	5	75,0%
8	rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu, rozpoznawanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych w podanym kontekście	4	90,6%
9	rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu, rozpoznawanie różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych	3	62,3%

8.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Na poziomie podstawowym zadania sprawdzające umiejętność rozumienia tekstu słuchanego okazały się umiarkowanie trudne dla zdających. Maturzyści wykonali zadania sprawdzające opanowanie umiejętności rozumienia tekstu słuchanego. Trudność sprawiły zdającym wszystkie wysłuchane teksty – bez względu na zastosowane w nich techniki i zakresy tematyczne. Absolwenci, udzielając odpowiedzi, sugerowali się znaczeniem pojedynczych słów lub pierwszych zdań poszczególnych fragmentów tekstu i nie słuchali dalszych części, w których kryła się właściwa odpowiedź.

W zakresie rozumienia tekstu czytanego najlepiej, bo w stopniu zadowalającym, zdający opanowali umiejętność stwierdzania, czy tekst czytany zawiera określone informacje. Najbardziej poradzi sobie z określaniem głównej myśli tekstu. Na taki wynik wpłynęły niewątpliwie: temat tekstów i zastosowane w zadaniach techniki. Tekst o rodzinie posiadającej psa o wyjątkowych zdolnościach i technika „prawda/fałsz” zainteresowały zdających, natomiast trudności sprawiło im zadanie z tekstem o nowoczesnych rosyjskich księgarniach w połączeniu z techniką „dobieranie”.

W obszarze umiejętności – pisanie krótkiej i dłuższej wypowiedzi pisemnej – sformułowanie ogłoszenia o poszukiwaniu mieszkania było dla zdających zadaniem umiarkowanie trudnym, natomiast napisanie listu formalnego do dyrektora biura turystycznego okazało się trudne. W KFU największą trudność sprawiło maturzystom poinformowanie o zamiarze wynajęcia

mieszkania. Zdający nie znali zwrotu *снять квартиру* i nie potrafili zastąpić go inną konstrukcją. Częstym błędem było stosowanie czasowników *купить, забронировать, заказать* w połączeniu z rzeczownikami *квартира, комната, дом, номер*. Przekazanie pozostałych informacji wypadło zadowalająco. Zdający nie mieli trudności z podaniem swoich oczekiwań wobec mieszkania, wskazaniem położenia mieszkania i określeniem, na jak długo chcą je wynająć. W DFU najwięcej kłopotów sprawiło zdającym uzyskanie informacji, co wchodzi w koszt wycieczki i jaki jest termin wpłaty pieniędzy. Do najczęstszych błędów maturzystów należało: dosłowne tłumaczenie słów „koszt”, „termin” na język rosyjski; pytania typu: «*Сколько стоит экскурсия?*», «*Сколько заплатит?*», «*Куда мне надо заплатить?*». Umiejętność przekazania pozostałych informacji wypadła niżej zadowalająco. Na taki wynik wpłynęły: nieznanostwo przez zdających odpowiedniego słownictwa i liczne błędy językowe uniemożliwiające zrozumienie informacji. Trudne okazały się dla zdających: poprawne stosowanie środków językowych adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej (poprawność językowa), znajomość prostych struktur leksykalno-gramatycznych, umożliwiających formułowanie wypowiedzi na podany temat (bogactwo językowe), a także stworzenie wypowiedzi zgodnej z formą listu formalnego (forma). Do najczęstszych błędów w zakresie formy należało stosowanie form grzecznościowych typowych dla listu prywatnego. Najwięcej trudności sprawiły: wstęp (w którym zabrakło określenia celu listu) oraz zwrot grzecznościowy rozpoczynający list formalny (najczęstszym błędem było stosowanie zwrotów: «*Дорогой директор!*» lub «*Здравствуй директор*»). W obu formach użytkowych pojawiały się wyrazy nieistniejące w języku rosyjskim jako zapis fonetyczny z potocznej mowy pogranicza, języków białoruskiego i ukraińskiego oraz liczne polonizmy. Zdarzały się prace pisane całkowicie po polsku alfabetem rosyjskim. Na ocenę poprawności językowej i bogactwa językowego wpłynęły błędy takie jak: nieprawidłowa rekcja czasowników *искать, посетитъ*, nieumiejętna odmiana rzeczowników na *-ия* (*экскурсия*), błędny ortograficznie zapis partykuły *бы* z czasownikami oraz słów *центр, объявление, месяц*, stosowanie formy *куда* zamiast *когда*, niepoprawne stosowanie form *года-лет, там-туда*, liczebników 2, 3, 4 z rzeczownikami, przyimków określających czas *за, после, через*, zapisywanie małą literą form odmiany zaimka *Вы*.

Poziom rozszerzony

W zakresie stosowania struktur leksykalno-gramatycznych zdający wykazywali niski stopień opanowania tych umiejętności na poziomie rozszerzonym. Liczbę zaliczanych odpowiedzi ograniczał wymóg całkowitej poprawności zapisu, również ortograficznej. Należy jednak podkreślić, że zdający coraz lepiej radzą sobie z tego typu zadaniami, gdyż w porównaniu z rokiem ubiegłym wskaźnik łatwości zadań z tego obszaru wzrósł dwukrotnie.

Wieloaspektowa, dłuższa wypowiedź pisemna okazała się dla zdających zadaniem łatwym. Niski procent punktów uzyskano w zakresie poprawności językowej oraz bogactwa językowego. Natomiast bardzo dobrze zdający opanowali umiejętności z zakresu treści i kompozycji. Jakość prac na poziomie rozszerzonym wyraźnie się poprawiła. W porównaniu z rokiem ubiegłym widoczna jest różnica we wskaźniku łatwości w ramach poszczególnych kryteriów, chociaż błędy gramatyczne i ortograficzne nadal są częstym zjawiskiem w maturalnych pracach.

Wyniki II części egzaminu na poziomie rozszerzonym świadczą o tym, że przystąpiły do niego osoby, które dobrze znają język rosyjski. Zadania sprawdzające umiejętności rozumienia ze słuchu i rozumienia tekstu czytanego okazały się dla zdających łatwe i bardzo łatwe. Jedynie zadanie, sprawdzające umiejętności rozpoznawania związków między poszczególnymi częściami tekstu i rozpoznawania różnorodnych struktur leksykalno-gramatycznych, okazało się umiarkowanie trudne. Wymagało ono zarówno całościowego zrozumienia tekstu z zakresu tematycznego „Kultura – film, twórcy i ich dzieła”, jak i znajomości konkretnych wyrażenia oraz konstrukcji gramatycznych.

9. MATEMATYKA

9.1. Informacja o zdających

Tabela 9.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z matematyki – województwo podlaskie

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	1599	799	614
Zdawalność	81%	96%	
Średni wynik	47%	62%	44%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

9.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 9.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z matematyki – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
2, 3	wykonywanie obliczeń procentowych, wykonywanie obliczeń w zbiorze liczb rzeczywistych	2	65,3%
1	sporządzanie wykresu funkcji kwadratowej	1	49,0%
3	obliczanie wartości funkcji trygonometrycznych kąta ostrego w trójkącie prostokątnym	2	65,3%
10	sporządzanie rysunku graniastostupa i zaznaczanie kąta nachylenia przekątnej do podstawy oraz kąta ostrego w podstawie	1	84,4%
Korzystanie z informacji			
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11	posługiwanie się znaną definicją lub twierdzeniem do rozwiązania zadania matematycznego	31	43,1%
2	odczytywanie informacji ilościowych z tabeli	1	60,8%
Tworzenie informacji			
4, 5, 8	podawanie opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystywanie go do rozwiązania problemu	9	43,6%
9, 11	interpretowanie treści zadania, zapisanie warunków i zależności między obiektami matematycznymi, analizowanie i interpretowanie otrzymanych wyników	3	57,0%

Część zadań zamieszczonych w arkuszu z poziomu rozszerzonego uwzględniała wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego.

Tabela 9.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z matematyki – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Korzystanie z informacji			
<i>Poziom podstawowy</i>			
3, 5, 10, 11	posługiwanie się znaną definicją lub twierdzeniem do rozwiązania zadania matematycznego	9	40,9%
10	zapisywanie prostych zależności i formułowanie wniosków wynikających z podanych zapisów matematycznych	1	94,0%
<i>Poziom rozszerzony</i>			
1, 2, 4, 7, 8, 11	posługiwanie się znaną definicją lub twierdzeniem do rozwiązania zadania matematycznego	14	69,8%
2	zapisywanie prostych zależności i formułowanie wniosków wynikających z podanych zapisów matematycznych	3	71,5%

Tworzenie informacji			
<i>Poziom podstawowy</i>			
3, 5, 10	podawanie opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystywanie go do rozwiązania problemu	7	57,3%
5, 9	przetwarzanie informacji przedstawionych w postaci wzoru lub opisu słownego w inną postać ułatwiającą rozwiązanie problemu	5	48,7%
<i>Poziom rozszerzony</i>			
7	podawanie opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystywanie go do rozwiązania problemu	1	50,6%
7	dobieranie odpowiedniego algorytmu do sytuacji problemowej	5	29,8%
1	interpretowanie informacji przedstawionych w formie wykresu, ustalanie zależności między nimi i wykorzystywanie ich do rozwiązywania problemów	1	64,5%
6	przeprowadzanie dowodu twierdzenia	4	34,4%

9.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Analiza statystyczna wyników, uzupełniona komentarzami do poszczególnych zadań, pozwala ocenić stopień opanowania poszczególnych umiejętności zawartych w standardach wymagań egzaminacyjnych, które są podstawą przeprowadzania egzaminu maturalnego z matematyki.

Rozwiązujący zadania z arkusza dla poziomu podstawowego najlepiej wykazali się umiejętnościami opisanymi w I obszarze standardów (*Wiadomości i rozumienie*).

Maturzyści wykazali dobre opanowanie umiejętności sporządzania rysunku graniastosłupa, zaznaczania kąta nachylenia przekątnej do podstawy oraz kąta ostrego w podstawie. Zdający nieznacznie słabiej wykonali obliczenia procentowe, obliczenia w zbiorze liczb rzeczywistych oraz obliczenia dotyczące wartości funkcji trygonometrycznych kąta ostrego w trójkącie prostokątnym. Największą trudność sprawiło maturzystom sporządzenie wykresu funkcji kwadratowej. Słabiej opanowane okazały się umiejętności z II i III obszaru standardów.

W zakresie umiejętności z obszaru II (*Korzystanie z informacji*) zdający lepiej odczytywali informacje ilościowe z tabeli niż rozwiązywali zadania sprawdzające postępowanie się definicją lub twierdzeniem. Wykazali się zadowolającą znajomością definicji i twierdzeń z zakresu geometrii (twierdzenie Pitagorasa oraz własności trójkątów i czworokątów), a także definicji funkcji i ich własności (zarówno w przypadku funkcji kwadratowej, jak też funkcji trygonometrycznych). Maturzyści potrafili wykorzystać funkcje trygonometryczne kąta ostrego do obliczenia przekątnej podstawy i wysokości graniastosłupa. Znane są im metody rozwiązywania równań wielomianowych, ale mieli trudności z wykorzystaniem własności ciągów oraz z zastosowaniem definicji funkcji trygonometrycznych do obliczania pól i objętości figur geometrycznych.

W przypadku umiejętności z obszaru III (*Tworzenie informacji*) zdającym nie sprawiło problemu zapisanie warunków i zależności między bokami i kątami w czworokącie. Trudne natomiast okazało się podanie opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystanie go do rozwiązania problemu. Absolwenci nie opanowali zadowolająco umiejętności zapisywania zależności między prędkością, drogą i czasem w postaci równania, a także mieli trudności z zastosowaniem własności sum częściowych ciągu arytmetycznego do zapisania wzoru na n-ty wyraz ciągu. Dużą trudność sprawiło rozwiązanie zadania z rachunku prawdopodobieństwa, które wymagało poprawnego wybrania modelu matematycznego zgodnego z treścią zadania i zastosowania odpowiednich wzorów z kombinatoryki.

Poziom rozszerzony

W arkuszu rozszerzonym najlepiej wypadły umiejętności opisane obszarem II (*Korzystanie z informacji*). Natomiast słabiej – umiejętności dotyczące *Tworzenia informacji* (III obszar standardów).

Spośród umiejętności z II obszaru standardów, zarówno w przypadku zadań odnoszących się do poziomu podstawowego jak i rozszerzonego, wyższy wskaźnik łatwości mają czynności dotyczące zapisywania prostych zależności i formułowania wniosków wynikających z podanych zapisów matematycznych. W przypadku umiejętności posługiwania się znaną definicją lub twierdzeniem do rozwiązania zadania matematycznego wskaźnik łatwości jest niższy. W zdecydowanej większości miały na to wpływ wiadomości i umiejętności z poziomu podstawowego. Zdający błędnie rozwiązywali równania, zabrakło im umiejętności sprawnego wykonywania przekształceń wyrażeń algebraicznych. W przedstawionych rozwiązaniach wystąpiły liczne błędy rachunkowe, które uniemożliwiły maturzystom przedstawienie pełnego toku rozumowania, a w konsekwencji rozwiązanie zadania.

W III obszarze standardów (*Tworzenie informacji*) trudne dla zdających okazało się dobranie odpowiedniego algorytmu do sytuacji problemowej, przetwarzanie informacji przedstawionych w postaci wzoru w inną postać, ułatwiającą rozwiązanie zadania oraz przeprowadzenie dowodu twierdzenia. Dość dobrze, zarówno w przypadku poziomu podstawowego jak i rozszerzonego, wypadło podanie opisu matematycznego danej sytuacji praktycznej i wykorzystanie go do rozwiązania problemu. Zdający nie mieli trudności ze zbudowaniem równania opisującego zależność pomiędzy objętościami brył obrotowych. Poprawnie także stosowali i przekształcali związane z nimi wzory. Potrafili zilustrować graficznie informacje podane w formie opisu słownego. Maturzyści mieli trudności z zastosowaniem pochodnej funkcji do rozwiązania zadania optymalizacyjnego. Nie opanowali umiejętności grupowania wyrazów wielomianu i wyłączania wspólnego czynnika przed nawias. Zdecydowana większość zdających nie przeprowadziła pełnego dowodu twierdzenia, zabrakło też umiejętności oszacowania prawdopodobieństwa iloczynu zdarzeń.

Poziom merytoryczny prezentowanych rozwiązań zadań był zróżnicowany. Obok przemyślanych, pełnych oraz oryginalnych rozwiązań pojawiło się wiele niepełnych, niezgodnych z poleceniem, wskazujących na niezrozumienie treści zadania. Częstą przyczyną utraty punktów były błędy rachunkowe, które uniemożliwiły zdającym doprowadzenie rozwiązania zadania do końca, czy też osiągnięcie poprawnego wyniku.

W wielu rozwiązaniach dostrzec można było niedociągnięcia związane z:

- poprawną, pełną analizą i interpretacją treści zadania,
- budowaniem planu rozwiązania zadania,
- rozumieniem pojęć i identyfikowaniem ich w różnych ujęciach,
- logicznym wnioskowaniem oraz czytelnym zapisywaniem swojego toku myślenia,
- krytycznym podejściem do otrzymanych wyników,
- sprawnym posługiwaniem się zestawem wzorów matematycznych.

10. HISTORIA

10.1. Informacja o zdających

Tabela 10.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z historii – województwo podlaskie

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	735	379	429
Zdawalność	96%	92%	
Średni wynik	55%	52%	40%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

10.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 10.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z historii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
1B, 2A, 3A, 9A, 13A, 16, 22, 23, 25, 32B, 37	znajomość faktografii i terminologii historycznej	21	60,1%
Korzystanie z informacji			
2B, 6, 10, 15, 21, 24A, 34A, 35	umieszczanie opisywanych wydarzeń w czasie i przestrzeni	14	42,6%
11B, 19B,C, 20C, 28B, 30B	wskazywanie przyczyn i skutków wydarzeń	7	37,5%
19A, 20B, 30A	uwzględnianie zmian zachodzących w czasie	3	90,0%
12B, 17, 24B, 27, 31, 36	uogólnianie faktów	10	61,3%
5, 14	wskazywanie cech charakterystycznych poszczególnych epok i okresów historycznych	8	67,9%
1A, 4, 7, 8, 11A, 12A, 13B,C, 26, 32A	korzystanie z różnorodnych źródeł wiedzy historycznej – wyszukiwanie informacji	16	53,4%
Tworzenie informacji			
2C, 3B, 9B, 18	wskazywanie różnic o podobieństwach między wydarzeniami historycznymi	8	56,8%
20A, 28A, 29, 33, 34B, 38	uzasadnianie sformułowanych ocen	13	50,6%

Część zadań zamieszczonych w arkuszu z poziomu rozszerzonego uwzględniała wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego.

Tabela 10.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z historii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
5, 11B, 12, 14	znajomość faktografii i terminologii historycznej	4	46,7%
Korzystanie z informacji			
Poziom podstawowy			
3, 10	umieszczanie opisywanych wydarzeń w czasie i przestrzeni	2	31,9%

7B, 11A	wskazywanie przyczyn i skutków wydarzeń	2	45,7%
2A, 9, 15	uogólnianie faktów	3	58,7%
1, 8	wskazywanie cech charakterystycznych poszczególnych epok i okresów historycznych	2	92,6%
4, 6	korzystanie z różnorodnych źródeł wiedzy historycznej – wyszukiwanie informacji	2	63,8%
Poziom rozszerzony			
16, 18, 21, 23	korzystanie z różnorodnych źródeł wiedzy historycznej – wyszukiwanie i interpretowanie informacji zgodnie z warsztatem historycznym	4	63,9%
Tworzenie informacji			
Poziom podstawowy			
7A	wskazywanie różnic o podobieństwach między wydarzeniami historycznymi	1	90,1%
2B, 13	formułowanie ocen	4	49,3%
Poziom rozszerzony			
20, 22	wskazywanie różnic o podobieństwach między zjawiskami i procesami	2	77,4%
17, 18, 19	analizowanie i ocenianie różnych interpretacji historii	4	54,0%
24	formułowanie dłuższej wypowiedzi pisemnej	20	27,2%

10.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Na podstawie analizy prac i wyników egzaminacyjnych z historii na poziomie podstawowym możemy stwierdzić, że wśród tegorocznych maturzystów istnieje duże zróżnicowanie wiadomości i umiejętności historycznych.

Większość zadań egzaminacyjnych okazała się trudna. Jednak duża liczba zadań bardzo łatwych, łatwych i umiarkowanie trudnych spowodowała, że w tym roku tylko niecałe 4% zdających nie osiągnęło progu zaliczenia egzaminu maturalnego z historii.

Zdający najlepiej radzili sobie ze stosowaniem wiadomości oraz rozumieniem faktów i wydarzeń historycznych. Natomiast najniższe osiągnięcia dotyczyły umiejętności tworzenia informacji, a w szczególności uzasadniania sformułowanej oceny.

W zakresie *Korzystania z informacji* maturzyści najsprawniej radzili sobie z dostrzeganiem zmian zachodzących w czasie i wskazywaniem cech charakterystycznych poszczególnych epok i okresów historycznych.

Podobnie jak w latach ubiegłych najniższe wyniki osiągnięcia uzyskali w zakresie wskazywania przyczyn i skutków wydarzeń historycznych, umieszczania opisywanych wydarzeń w czasie i przestrzeni oraz uogólniania informacji.

Niepokojące jest, że niektórzy maturzyści wykazali elementarny brak wiedzy historycznej, dla którego trudno znaleźć usprawiedliwienie, uwzględniając etap kształcenia i wagę egzaminu. Ponadto stanowiło to naturalną przeszkodę w wykazaniu się umiejętnościami wyższego rzędu, jak np.: hierarchizacja, czy też porządkowanie chronologiczne wydarzeń historycznych, uogólnianie faktów historycznych. Podobnie jak w poprzednich sesjach egzaminacyjnych maturzystów cechowała duża nieporadność językowa.

Poziom rozszerzony

Analiza prac i wyników egzaminacyjnych na poziomie rozszerzonym pozwala stwierdzić, że maturzyści zadawalająco radzili sobie z zadaniami związanymi z analizą źródeł, w tym z analizą źródeł statystycznych. Kłopoty sprawiała umiejętność wyszukiwania, interpretacji i syntetyzowania informacji z kilku różnorodnych źródeł historycznych.

W części testowej maturzyści potwierdzili, że nie w pełni opanowali umiejętności porządkowania chronologicznego wydarzeń historycznych, wskazywania przyczyn i skutków wydarzeń oraz uogólniania informacji.

Niektórzy zdający prezentowali bardzo niski poziom wiedzy historycznej (potwierdzeniem tego jest nieznanie daty wybuchu powstania listopadowego czy postaci Prymasa Stefana Wyszyńskiego).

Istotnym problemem, tak w poprzednich latach jak i na tegorocznym egzaminie maturalnym, jest niejasny i nieprecyzyjny sposób redagowania wypowiedzi (oceniań i argumentowań) przez absolwentów.

W porównaniu z populacjami maturzystów z poprzednich lat tegorocznymi absolwenci korzystniej wypadają pod względem redagowania dłuższej wypowiedzi pisemnej. Zdecydowanie więcej niż w latach ubiegłych było wypracowań z „pomysłem”, w których zdający przez cały wywód utrzymują merytoryczną zgodność z tematem oraz wykazują się umiejętnościami wyjaśniania i oceny analizowanego tematu, tym samym były to prace zaliczane do wyższych poziomów II, III czy też IV. Jednak część zdających miała trudności z tworzeniem spójnej i logicznej wypowiedzi (wypracowanie), z selekcją materiału co do zgodności z tematem, zakresem chronologicznym i znaczeniem dla charakteryzowanego i ocenianego tematu.

Z drugiej strony, wśród tegorocznych maturzystów, zauważalna jest liczna grupa osób, które wybrały historię na poziomie rozszerzonym bez należytego przemyślenia i dojrzałej samooceny co do swojej wiedzy i umiejętności historycznych.

11. BIOLOGIA

11.1. Informacja o zdających

Tabela 11.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z biologii – województwo podlaskie

Wskaźnik	Rodzaj egzaminu		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	1935	966	526
Zdawalność	90%	99%	
Średni wynik	49%	63%	59%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

11.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 11.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z biologii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
1, 2, 4, 5, 15	opisywanie budowy i funkcji organizmu człowieka	11	54,6%
8, 9, 12, 14	przedstawianie i wyjaśnianie zależności pomiędzy organizmem i środowiskiem	7	49,7%
13, 17, 18, 20, 21, 23, 24	przedstawianie i wyjaśnianie zjawisk oraz procesów biologicznych	11	39,4%
Korzystanie z informacji			
6, 22, 28	odczytywanie informacji przedstawionych w formie tekstu, wykresu, tabeli, schematu, rysunku	6	43,9%
3, 19	selekcjonowanie, porównywanie informacji	3	69,5%
10	przetwarzanie informacji według podanych zasad	2	66,8%
Tworzenie informacji			
27	planowanie przebiegu obserwacji	2	32,3%
11, 16, 25	interpretowanie informacji i wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy prezentowanymi faktami	5	59,0%
7, 26	formułowanie wniosków oraz formułowanie i uzasadnianie opinii na podstawie analizy informacji	3	39,6%

Część zadań zamieszczonych w arkuszu z poziomu rozszerzonego uwzględniała wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego.

Tabela 11.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z biologii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
Poziom podstawowy			
3	opisywanie budowy i funkcji organizmu człowieka	1	69,9%
32	przedstawianie i wyjaśnianie zależności pomiędzy organizmem i środowiskiem	2	76,8%
14, 30	przedstawianie i wyjaśnianie zjawisk oraz procesów biologicznych	3	59,2%
Poziom rozszerzony			
7, 10, 13, 23	opisywanie budowy i funkcji na różnych poziomach organizacji życia i u różnych organizmów	8	56,5%
15, 21, 34, 38	przedstawianie i wyjaśnianie zależności pomiędzy organizmem i środowiskiem	8	62,2%
17	przedstawianie i wyjaśnianie zjawisk oraz procesów biologicznych	1	52,3%

Korzystanie z informacji			
Poziom podstawowy			
4, 26	selekcjonowanie, porównywanie informacji	2	88,0%
5, 25	przetwarzanie informacji według podanych zasad	5	44,1%
Poziom rozszerzony			
12	odczytywanie informacji przedstawionych w formie tekstu, wykresu, tabeli, schematu, rysunku	1	89,4%
16, 39	selekcjonowanie, porównywanie informacji	3	63,8%
9	przetwarzanie informacji według podanych zasad	2	47,6%
Tworzenie informacji			
Poziom podstawowy			
1, 2, 29,31	interpretowanie informacji i wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy prezentowanymi faktami	3	68,8%
6, 36	formułowanie wniosków oraz formułowanie i uzasadnianie opinii na podstawie analizy informacji	3	88,8%
Poziom rozszerzony			
18	planowanie działań, eksperymentów i obserwacji – formułowanie problemu badawczego, stawianie hipotezy, dobieranie obiektu i metody, planowanie przebiegu obserwacji lub eksperymentu	1	52,0%
22, 27, 28, 33, 35, 37	interpretowanie informacji i wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych pomiędzy prezentowanymi faktami	10	57,2%
8, 11, 19, 20, 24	formułowanie wniosków oraz formułowanie i uzasadnianie opinii na podstawie analizy informacji	7	60,2%

11.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Analiza prac egzaminacyjnych z biologii oraz uwag egzaminatorów pozwala stwierdzić, że maturzyści zdający biologię na poziomie podstawowym nie opanowali zadowalająco umiejętności z żadnego z trzech obszarów standardów wymagań egzaminacyjnych. Zadania sprawdzające umiejętności z II obszaru standardów *Korzystanie z informacji* okazały się dla zdających łatwiejsze niż *Wiadomości i rozumienie* oraz *Tworzenie informacji*.

Najwięcej problemów sprawiały abiturientom zadania wymagające umiejętności przedstawiania i wyjaśniania zjawisk, procesów biologicznych oraz zależności między organizmem a środowiskiem. Dla wielu zdających trudność stanowi planowanie przebiegu obserwacji. Kłopoty sprawiały zadania, do rozwiązania których konieczne były umiejętności odczytywania informacji przedstawionych w formie tekstu, schematu, rysunku a także formułowania wniosków oraz uzasadniania opinii na podstawie analizy informacji.

Tegoroczni maturzyści dobrze poradzi sobie z zadaniami sprawdzającymi selekcjonowanie i porównywanie informacji oraz przetwarzanie informacji według podanych zasad. Dość liczna grupa zdających wykazała się umiejętnościami opisywania budowy i funkcji organizmu człowieka oraz interpretowania i wyjaśniania zależności przyczynowo-skutkowych.

Niestety, zadania dotyczące treści z zakresu genetyki są najtrudniejszymi wśród zadań egzaminacyjnych z Arkusza I. Zadania, których udział procentowy w teście był największy, dotyczące organizmu człowieka jako zintegrowanej całości i jego prawidłowego funkcjonowania były dla tegorocznych maturzystów umiarkowanie trudne, podobnie jak zagadnienia dotyczące odżywiania się człowieka.

Poziom rozszerzony

Zdający egzamin maturalny z biologii w zakresie rozszerzonym na zbliżonym poziomie opanowali umiejętności ze wszystkich obszarów standardów wymagań egzaminacyjnych. Maturzyści rozwiązujący zadania z Arkusza II, w przeciwieństwie do zdających na poziomie podstawowym, dość dobrze opanowali umiejętności przedstawiania związków między strukturą i funkcją na różnych poziomach organizacji życia, przedstawiania i wyjaśniania zależności między organizmem a środowiskiem. Znacznie lepiej radzili sobie z odczytywaniem informacji przedstawionych w formie tekstu, schematu bądź rysunku, formułowaniem wniosków oraz formułowaniem i uzasadnianiem opinii na podstawie analizy informacji.

Podobnie jak w poprzednim roku, zdający mieli duże trudności z właściwym stawianiem hipotez i problemów badawczych oraz wyciąganiem wniosków z wyników doświadczeń, dokonywaniem uogólnień. Słabo wypadły zadania, do których rozwiązania konieczne były umiejętności związane z przetwarzaniem informacji – zilustrowanie wykresem danych zawartych w tabeli oraz skonstruowanie tabeli na podstawie informacji z tekstu. Liczna grupa maturzystów miała trudności także z przedstawianiem i wyjaśnianiem zjawisk oraz procesów biologicznych.

Do najlepiej opanowanych treści na poziomie rozszerzonym należy zaliczyć zagadnienia dotyczące ekologii, biogeografii i ochrony środowiska oraz treści z poziomu podstawowego dotyczące organizmu człowieka jako zintegrowanej całości i jego prawidłowego funkcjonowania. Natomiast trudne okazały się zadania związane z zagadnieniami z zakresu różnorodności życia na Ziemi, energii i życia oraz genetyki.

Zdający, na obu poziomach egzaminu, mieli trudności ze stosowaniem właściwej terminologii biologicznej, jasnym formułowaniem myśli, konstruowaniem logicznych odpowiedzi. Wiele rozwiązań było niezgodnych z poleceniem, zbyt ogólnych, co wynikało prawdopodobnie z pobieżnego, niedokładnego czytania poleceń lub odtwórczego prezentowania wyuczonych informacji.

12. CHEMIA

12.1. Informacja o zdających

Tabela 12.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z chemii – województwo podlaskie

Wskaźnik	Rodzaj egzaminu		Dodatkowy
	Obowiązkowy		Poziom rozszerzony
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	
Liczba zdających	197	213	777
Zdawalność	93%	96%	
Średni wynik	57%	72%	55%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

12.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 12.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z chemii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
4, 6, 17, 18, 25	znajomość i rozumienie praw, pojęć i zjawisk chemicznych, posługiwanie się terminologią i symboliką chemiczną	7	74,3%
7.2, 13	opisywanie właściwości najważniejszych pierwiastków i związków chemicznych oraz ich zastosowania	2	62,4%
7.1, 9.3, 10, 14.2, 15, 16, 21	przedstawianie i wyjaśnianie zjawisk i procesów chemicznych	16	59,3%
Korzystanie z informacji			
1	odczytywanie i analizowanie informacji przedstawionych w formie tekstu o tematyce chemicznej, tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	1	78,7%
3, 5	uzupełnianie brakujących informacji na podstawie analizy tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku, tekstu	5	80,7%
2, 24	selekcjonowanie, porównywanie informacji	3	61,4%
12	przetwarzanie informacji według podanych zasad	1	65,5%
11, 20	wykonywanie obliczeń chemicznych	5	27,4%
Tworzenie informacji			
8, 14.1	wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych w zakresie: podobieństw i różnic we właściwościach pierwiastków, zależności między budową substancji a jej właściwościami oraz przemian chemicznych	2	44,9%
9.1, 9.2, 19	planowanie typowych eksperymentów i przewidywanie obserwacji	5	34,8%
22, 23	interpretowanie informacji oraz formułowanie wniosków i uzasadnianie opinii	3	47,0%

Część zadań zamieszczonych w arkuszu z poziomu rozszerzonego uwzględniła wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego.

Tabela 12.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z chemii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
Poziom podstawowy			
2, 18, 25	znajomość i rozumienie praw, pojęć i zjawisk chemicznych, posługiwanie się terminologią i symboliką chemiczną	5	62,5%
12, 17, 20	przedstawianie i wyjaśnianie zjawisk i procesów chemicznych	9	71,6%
Poziom rozszerzony			
4, 22.3	znajomość i rozumienie praw, pojęć i zjawisk chemicznych, posługiwanie się terminologią i symboliką chemiczną	2	64,4%

9.2	opisywanie właściwości najważniejszych pierwiastków i związków chemicznych oraz ich zastosowania	1	75,2%
7.2, 9.1, 11.2, 21, 22.1, 22.2, 24.1, 26.2	przedstawianie i wyjaśnianie zjawisk i procesów chemicznych	10	52,4%
Korzystanie z informacji			
Poziom podstawowy			
19	odczytywanie i analizowanie informacji przedstawionych w formie tekstu o tematyce chemicznej, tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	1	68,3%
13	wykonywanie obliczeń chemicznych	2	68,5%
Poziom rozszerzony			
3, 8.2, 11.1	odczytywanie i analizowanie informacji przedstawionych w formie tekstu o tematyce chemicznej, tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	8	49,3%
1, 5	uzupełnianie brakujących informacji na podstawie analizy tablic chemicznych, tabeli, wykresu, schematu, rysunku, tekstu	4	83,7%
26.1	zapisywanie obserwacji wynikających z prezentowanego doświadczenia	1	73,1%
6, 15, 24.2	wykonywanie obliczeń chemicznych	7	42,8%
Tworzenie informacji			
Poziom podstawowy			
10	wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych w zakresie: podobieństw i różnic we właściwościach pierwiastków, zależności między budową substancji a jej właściwościami oraz przemian chemicznych	2	26,4%
23	interpretowanie informacji oraz formułowanie wniosków i uzasadnianie opinii	2	55,7%
Poziom rozszerzony			
8.1, 16	wyjaśnianie zależności przyczynowo-skutkowych w zakresie: podobieństw i różnic we właściwościach pierwiastków, zależności między budową substancji a jej właściwościami oraz przemian chemicznych	3	55,5%
14	planowanie eksperymentów i przewidywanie obserwacji	2	63,1%
7.1	interpretowanie informacji oraz formułowanie wniosków i uzasadnianie opinii	1	93,8%

12.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Umiejętności badane zadaniami w arkuszu na poziomie podstawowym w większości nie sprawiały zdającym trudności. Łatwość zadań była wysoka a sprawdzane umiejętności opanowane zadowalająco. Najlepiej absolwenci zaprezentowali umiejętności związane z odczytywaniem, analizowaniem oraz uzupełnianiem brakujących informacji na podstawie analizy tablic chemicznych, tabeli, schematu, tekstu (*Korzystanie z informacji*). Dobrze opanowali również umiejętności związane z rozumieniem praw, pojęć i zjawisk chemicznych oraz posługiwaniem się terminologią i symboliką chemiczną (*Wiadomości i rozumienie*).

Do najłatwiej opanowanych umiejętności należą:

- projektowanie doświadczenia pozwalającego na określenie charakteru chemicznego tlenków,
- wykonanie obliczeń stechiometrycznych na podstawie równania reakcji,
- projektowanie doświadczenia pozwalającego na odróżnienie węglowodorów,
- narysowanie i nazwanie wiązania peptydowego.

Poziom rozszerzony

Umiejętności badane zadaniami w arkuszu na poziomie rozszerzonym obejmowały treści zarówno z podstawowego jak i rozszerzonego poziomu wymagań. Większość zadań z poziomu podstawowego cechowała wysoka łatwość a sprawdzane umiejętności zdający opanowali zadowalająco.

Najlepiej absolwenci zaprezentowali umiejętności związane z uzupełnianiem brakujących informacji na podstawie analizy tablic chemicznych, tabeli, schematu, tekstu (*Korzystanie z informacji*). Dobrze opanowali również umiejętności związane z opisywaniem właściwości najważniejszych pierwiastków i związków chemicznych (*Wiadomości i rozumienie*).

Największą trudność sprawiły zadania z poziomu podstawowego sprawdzające umiejętność dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych w zakresie zależności między budową substancji a właściwościami ich roztworów (*Tworzenie informacji*). Z drugiej strony tę grupę zdających charakteryzuje twórcze myślenie i elastyczne posługiwanie się całą zdobytą wiedzą chemiczną. Ich osiągnięcia dotyczące *Tworzenia informacji* są zdecydowanie wyższe niż maturzystów, którzy przystąpili do poziomu podstawowego.

Do najłatwiej opanowanych umiejętności należą:

- przeliczanie stężenia molowego roztworu na procentowe oraz wykonywania obliczeń dotyczących rozcieńczania roztworów,
- obliczanie i stosowanie iloczynu rozpuszczalności do przewidywania możliwości strącania osadu,
- przewidywanie odczynu wodnych roztworów substancji oraz ilustrowanie reakcji hydrolizy za pomocą równania w formie jonowej skróconej,
- przewidywanie kierunku reakcji utleniania i redukcji na podstawie podanych wartości potencjałów standardowych półogniw,
- wykonywanie obliczeń związanych z efektami energetycznymi reakcji chemicznych.

Dość często zdający, zarówno na poziomie podstawowym jak i rozszerzonym, udzielali odpowiedzi niezgodnych z poleceniem, niepełnych, nieprecyzyjnych. Często przyczyną utraty punktów były niestaranne zapisy zarówno równań przemian chemicznych jak i zadań rachunkowych.

13. FIZYKA I ASTRONOMIA

13.1. Informacja o zdających

Tabela 13.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z fizyki i astronomii – województwo podlaskie

Wskaźnik \ Rodzaj egzaminu	Obowiązkowy		Dodatkowy
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	111	39	703
Zdawalność	82%	100%	
Średni wynik	47%	74%	58%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

13.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 13.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z fizyki i astronomii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
1. posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych z:			
1, 11	a/ ruchem, jego powszechnością i względnością	3	60,7%
2, 3, 6	b/ oddziaływaniami w przyrodzie	3	49,5%
9, 19	c/ porządkiem i chaosem w przyrodzie	3	51,1%
4, 8, 17.1, 20.1, 23	d/ światłem i jego rolą w przyrodzie	8	42,7%
7, 10	e/ energią, jej przemianami i transportem	2	57,2%
5, 22	f/ jednością mikro- i makroświata	4	26,6%
12	2. na podstawie znanych zależności i praw wyjaśnianie i przewidywanie przebiegu zjawisk oraz wyjaśnianie zasady działania urządzeń technicznych	2	83,8%
Korzystanie z informacji			
17.2	odczytywanie i analizowanie informacji podanych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	2	33,3%
16.1, 21	przetwarzanie informacji: formułowanie opisu zjawiska lub procesu fizycznego, rysowanie schematu układu doświadczalnego lub schematu modelującego zjawisko	5	41,8%
18.2	przetwarzanie informacji: rysowanie wykresu zależności dwóch wielkości fizycznych	4	34,0%
13, 20.2	przetwarzanie informacji: obliczanie wielkości fizycznych z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych	5	46,1%
Tworzenie informacji			
14, 16.2, 18.1	interpretowanie informacji przedstawionych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu	7	44,4%
15	budowanie prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk	2	100,0%

Część zadań zamieszczonych w arkuszu z poziomu rozszerzonego uwzględniała wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego.

Tabela 13.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z fizyki i astronomii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
Poziom podstawowy			
3.1, 3.5, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4	posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk	12	63,2%

Poziom rozszerzony			
2.5, 3.2	posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk	5	46,5%
Korzystanie z informacji			
Poziom podstawowy			
1.6	odczytywanie i analizowanie informacji podanych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	2	46,8%
1.5	selekcjonowanie i ocenianie informacji	2	75,3%
5.1	przetwarzanie informacji: a/ formułowanie opisu zjawiska lub procesu fizycznego, rysowanie schematu układu doświadczalnego lub schematu modelującego zjawisko	2	48,5%
3.3	przetwarzanie informacji: b/ rysowanie wykresu zależności dwóch wielkości fizycznych	3	83,4%
1.1, 1.3	przetwarzanie informacji: c/ obliczanie wielkości fizycznych z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych	4	41,9%
Poziom rozszerzony			
2.2	odczytywanie i analizowanie informacji podanych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu, rysunku	2	47,6%
2.4	przetwarzanie informacji: b/ rysowanie wykresu zależności dwóch wielkości fizycznych	4	69,3%
2.3	przetwarzanie informacji: c/ obliczanie wielkości fizycznych z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych	2	42,0%
4.5, 5.3	przetwarzanie informacji: e/ obliczanie i szacowanie wielkości fizycznych z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych	7	58,7%
Tworzenie informacji			
Poziom podstawowy			
1.2, 5.2	interpretowanie informacji przedstawionych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu	5	73,5%
1.4	stosowanie pojęć i praw fizycznych do rozwiązywania problemów praktycznych	2	34,8%
3.4	budowanie prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk	2	58,3%
Poziom rozszerzony			
2.1	stosowanie pojęć i praw fizycznych do rozwiązywania problemów praktycznych	2	47,7%
5.4	formułowanie i uzasadnianie opinii i wniosków	4	58,8%

13.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Analiza statystyczna wyników potwierdza, że rozwiązujący arkusz poziomu podstawowego najlepiej wykonali zadania odnoszące się do umiejętności opisanych w I obszarze standardów (*Wiadomości i rozumienie*), najslabiej zaś dotyczące obszaru II (*Korzystanie z informacji*).

Wśród umiejętności z obszaru I (*Wiadomości i rozumienie*) umiarkowaną trudność sprawiło posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych z: ruchem, jego powszechnością i względnością, energią, jej przemianami i transportem oraz porządkiem i chaosem w przyrodzie. Dobrze wykonywane było zadanie 12. sprawdzające umiejętność analizowania ruchu ciał z uwzględnieniem sił tarcia i oporu. Slabiej posługiwano się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych z jednością mikro- i makroświata (hipoteza de Broglie'a; zasada nieoznaczoności Heisenberga). Trudne okazało się posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk związanych ze światłem i jego rolą w przyrodzie, sprawdzane największą liczbą zadań.

Obszarem standardów o najniższym wskaźniku łatwości jest *Korzystanie z informacji*. Najwięcej punktów można było otrzymać za zadania sprawdzające: formułowanie opisu zjawiska lub procesu fizycznego, rysowanie schematu modelującego zjawisko oraz

obliczanie wielkości fizycznych z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych. Właśnie te umiejętności okazały się najlepiej opanowane.

Najniższe osiągnięcia w zakresie *Korzystania z informacji* dotyczą: odczytywania i analizowania informacji podanych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu, rysunku oraz rysowania wykresu zależności dwóch wielkości fizycznych. Procent uzyskanych punktów nie należy do najwyższych, ale wyniki są wyższe od krajowych.

W zakresie *Tworzenia informacji* najczęściej sprawdzaną i trudną umiejętnością było interpretowanie informacji przedstawionych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu.

Zadanie 15., które miało sprawdzać umiejętność budowania prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk, zostało niejednoznacznie sformułowane w arkuszu egzaminacyjnym. Koordynatorzy egzaminu postanowili przyznawać za to zadanie każdemu zdającemu maksymalną liczbę punktów. Dlatego procent przyznanych punktów wynosi 100.

Poziom rozszerzony

Umiejętności opisane w obszarze *Wiadomości i rozumienie* sprawdzane były zadaniami uwzględniającymi przede wszystkim zakres podstawowy. Posługiwanie się pojęciami i wielkościami fizycznymi do opisywania zjawisk okazało się dla zdających umiarkowanie trudne w zakresie podstawowym oraz trudne – w zakresie rozszerzonym.

W przypadku *Korzystania z informacji* najwięcej punktów można było otrzymać za zadania sprawdzające umiejętności ze standardu II.4). Na poziomie podstawowym łatwe okazały się umiejętności: selekcjonowanie i ocenianie informacji oraz rysowanie wykresu dwóch wielkości fizycznych. Rysowanie wykresu dwóch wielkości fizycznych na poziomie rozszerzonym okazało się umiarkowanie trudne, podobnie jak umiejętność obliczania i szacowania wielkości fizycznych z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych na poziomie rozszerzonym. Jako trudne wypadły zadania sprawdzające umiejętności: odczytywanie i analizowanie informacji podanych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu, rysunku, formułowanie opisu zjawiska lub procesu fizycznego, rysowanie schematu układu doświadczalnego lub schematu modelującego zjawisko oraz obliczanie wielkości fizycznych z wykorzystaniem znanych zależności fizycznych.

Wszystkie obszary standardów miały zbliżony wskaźnik łatwości. Najlepiej wypadły umiejętności opisane w III obszarze standardów wymagań egzaminacyjnych (*Tworzenie informacji*).

W obszarze III (*Tworzenie informacji*) najwięcej punktów można było otrzymać za umiejętność interpretowania informacji przedstawionych w formie tekstu, tabeli, wykresu, schematu na poziomie podstawowym. Zadania z tego standardu były łatwe dla tegorocznych zdających. Nieznacznie słabiej wykonali oni zadania dotyczące: budowania prostych modeli fizycznych i matematycznych do opisu zjawisk na poziomie podstawowym oraz formułowania i uzasadniania opinii i wniosków na poziomie rozszerzonym. Największe trudności sprawiła maturzystom umiejętność stosowania pojęć i praw fizycznych do rozwiązywania problemów praktycznych na poziomie podstawowym (zasady zachowania pędu i energii).

14. GEOGRAFIA

14.1. Informacja o zdających

Tabela 14.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z geografii – województwo podlaskie

Wskaźnik	Rodzaj egzaminu		Dodatkowy
	Obowiązkowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	3887	773	903
Zdawalność	81%	98%	
Średni wynik	39%	58%	54%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

14.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 14.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z geografii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
6	funkcjonowanie systemu przyrodniczego Ziemi - zjawiska, procesy, wzajemne zależności, zmienność środowiska w czasie i przestrzeni, równowaga ekologiczna	2	36,0%
15, 18, 20	funkcjonowanie i przestrzenne powiązanie oraz wzajemne zależności w systemie człowiek-przyroda-gospodarka	6	30,1%
27	typy gospodarowania w środowisku i ich następstw	3	29,9%
19, 22	przemiany społeczne, gospodarcze i polityczne świata; modernizacja, restrukturyzacja, globalizacja	3	29,9%
28, 29	konflikty zbrojne i inne zagrożenia społeczno-ekonomiczne; procesy przechodzenia od izolacji do integracji; współpraca między społecznościami; procesy integracji i dezintegracji w Europie (ze szczególnym uwzględnieniem roli Polski)	4	32,1%
Korzystanie z informacji			
1, 4, 7, 8, 10, 12, 14, 16, 17, 24, 25, 26, 30	odczytywanie, selekcjonowanie, porównywanie, interpretowanie, grupowanie informacji według określonych kryteriów	19	33,5%
2, 3, 5	wskazywanie możliwości zastosowania informacji geograficznych w celu rozwiązywania zadań praktycznych	3	43,9%
Tworzenie informacji			
11, 13	przedstawianie na wybranych przykładach przestrzennego powiązania i zależności w systemie człowiek-przyroda-gospodarka	4	58,2%
9, 23	charakteryzowanie na przykładach wybranych obszarów problemów istniejących w środowisku geograficznym	4	64,8%
21	proponowanie rozwiązania problemów istniejących w środowisku geograficznym w różnych skalach w znanych sytuacjach	2	74,3%

Część zadań zamieszczonych w arkuszu z poziomu rozszerzonego uwzględniała wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego.

Tabela 14.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z geografii – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
Poziom podstawowy			
15	funkcjonowanie systemu przyrodniczego Ziemi - zjawiska, procesy, wzajemne zależności, zmienność środowiska w czasie i przestrzeni, równowaga ekologiczna	2	45,4%

26, 29	przemiany społeczne, gospodarcze i polityczne świata; modernizacja, restrukturyzacja, globalizacja	3	70,4%
Poziom rozszerzony			
11, 13, 17, 18	system przyrodniczy Ziemi	7	28,0%
system społeczno-gospodarczy świata:			
22, 24	a/ ludność	4	51,4%
9, 19, 20, 28	b/ gospodarcza działalność człowieka i współczesne tendencje gospodarki światowej	5	62,0%
30	c/ rozwój społeczno-gospodarczy	2	44,1%
7	d/ wybrane zagadnienia geografii politycznej (w tym elektoralfnej)	1	71,6%
Korzystanie z informacji			
Poziom podstawowy			
2, 3, 4, 16, 23	odczytywanie, selekcjonowanie, porównywanie, interpretowanie, grupowanie informacji według określonych kryteriów	7	60,7%
Poziom rozszerzony			
1, 6, 8, 10, 12, 14, 21, 25, 31, 32	pozyskiwanie informacji geograficznych	19	57,6%
Tworzenie informacji			
Poziom podstawowy			
27	przedstawianie na wybranych przykładach przestrzennego powiązania i zależności w systemie człowiek-przyroda-gospodarka	2	69,8%
34, 35	charakteryzowanie na przykładach wybranych obszarów problemów istniejących w środowisku geograficznym	4	67,6%
Poziom rozszerzony			
5	ocenieanie zmian zachodzących w środowisku geograficznym wraz z rozwojem społeczno-gospodarczym	2	66,4%
33	proponowanie rozwiązania problemów istniejących w środowisku geograficznym, zgodnie z koncepcją zrównoważonego rozwoju i zasadami współpracy międzynarodowej	2	66,5%

14.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Poziom opanowania umiejętności w obrębie poszczególnych obszarów wskazuje, że zdający najlepiej poradzili sobie z zadaniami z obszaru III (*Tworzenie informacji*). Za zadania sprawdzające umiejętność tworzenia informacji zdający otrzymali średnio nieco ponad 60% punktów. Wyraźnie słabiej zostały opanowane umiejętności z obszaru II (*Korzystanie z informacji*) oraz z obszaru I (*Wiadomości i rozumienie*). Za zadania sprawdzające umiejętności obszaru II i I zdający otrzymali średnio nieco powyżej 30% punktów.

Na podstawie wyników egzaminu maturalnego z geografii oraz analizy prac można stwierdzić, że wiadomości z żadnego działu ani żadna umiejętność nie zostały wystarczająco opanowane przez zdających egzamin na poziomie podstawowym.

Warto zwrócić uwagę na niskie osiągnięcia w zakresie:

- funkcjonowania systemu przyrodniczego Ziemi – zjawisk, procesów, wzajemnych zależności, zmienności środowiska w czasie i przestrzeni, równowagi ekologicznej (w szczególności geologii i geomorfologii, meteorologii i klimatologii, hydrologii i oceanologii),
- typów gospodarowania w środowisku i ich następstw (w szczególności geografii rolnictwa, leśnictwa, rybołówstwa i rybactwa),
- przyczyn i skutków nierównomiernego rozmieszczenia ludności na Ziemi,
- problemów demograficznych społeczeństw,
- przemian społecznych, gospodarczych i politycznych świata; modernizacji, restrukturyzacji, globalizacji (w szczególności energetyki, zasobów naturalnych oraz alternatywnych źródeł energii, poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego państw świata, restrukturyzacji i modernizacji),
- konfliktów zbrojnych i innych zagrożeń społeczno-ekonomicznych; procesów przechodzenia od izolacji do integracji; współpracy między społecznościami; procesów

integracji i dezintegracji w Europie ze szczególnym uwzględnieniem roli Polski (szczególnie konfliktów zbrojnych, integracji i dezintegracji).

Słabo opanowane zostały zwłaszcza umiejętności wykonywania prostych obliczeń, określania położenia obiektów, analizy: map ogólnogeograficznych, konturowych, map tematycznych, schematów, rysunków schematycznych, fotografii, wykresów, diagramów, kartogramów i kartodiagramów, danych statystycznych oraz analizy i tworzenia modeli przyczynowo-skutkowych.

Poziom rozszerzony

W przypadku tego poziomu zdający najlepiej poradzili sobie z zadaniami z obszaru III – zarówno w zakresie podstawowym jak i rozszerzonym. Za zadania sprawdzające umiejętność *Tworzenia informacji* zdający otrzymali średnio znacznie powyżej 60% możliwych do zdobycia punktów. Nieco słabiej wypadło opanowanie umiejętności objętych obszarem II (z zakresu poziomu podstawowego i rozszerzonego), za które zdający otrzymali średnio około 60% punktów. Najslabiej maturzyści wykonali zadania z obszaru I (*Wiadomości i rozumienie*).

Maturzyści piszący arkusz rozszerzony dobrze opanowali wiedzę dotyczącą:

- przemian społecznych, gospodarczych i politycznych świata, modernizacji, restrukturyzacji, globalizacji (w szczególności energetyki, zasobów naturalnych oraz alternatywnych źródeł energii),
- wybranych zagadnień geografii politycznej, w tym elektoralnej (w szczególności geografii politycznej),
- funkcjonalnych i przestrzennych powiązań oraz wzajemnych zależności w systemie człowiek – przyroda – gospodarka (w szczególności skutków ingerencji człowieka w system przyrodniczy Ziemi) – z poziomu podstawowego

oraz umiejętność analizy wykresów, diagramów, kartogramów i kartodiagramów.

Zdający arkusz na poziomie rozszerzonym słabiej opanowali umiejętność analizy danych statystycznych oraz wiedzę w zakresie systemu przyrodniczego Ziemi (w szczególności astronomicznych podstaw geografii, geologii i geomorfologii, geografii gleb, biogeografii).

15. WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE

15.1. Informacja o zdających

Tabela 15.1. Informacja o zdających pisemny egzamin z wiedzy o społeczeństwie – województwo podlaskie

Wskaźnik	Rodzaj egzaminu		Dodatkowy
	Obowiązkowy		
	Poziom podstawowy	Poziom rozszerzony	Poziom rozszerzony
Liczba zdających	2295	679	1119
Zdawalność	92%	96%	
Średni wynik	47%	55%	50%

Charakterystykę populacji zdających zawierają zestawienia umieszczone na s. 15-19.

15.2. Stopień opanowania sprawdzanych umiejętności

Tabela 15.2. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie podstawowym z wiedzy o społeczeństwie – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
1	życie społeczne - formy, prawidłowości, instytucje	1	78,3%
2	społeczeństwo polskie – struktura i problemy	1	24,3%
3, 4	państwo – geneza, atrybuty, funkcje	2	70,4%
5, 8	polityka – ideologie i doktryny polityczne, partie polityczne, kultura polityczna	5	67,4%
7, 18	ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – konstytucja, organy władzy, samorząd terytorialny	7	41,3%
6	społeczeństwo obywatelskie – formy uczestnictwa obywateli w życiu publicznym	1	90,9%
11	prawo – funkcje, źródła, dziedziny, hierarchia norm prawnych	3	77,7%
12	sądy i trybunały w Polsce	3	72,1%
10	Polska w Europie	4	46,7%
9	stosunki, organizacje i instytucje międzynarodowe	4	70,5%
19	problemy współczesnego świata – konflikty, terroryzm, ubóstwo, choroby cywilizacyjne	3	67,6%
Korzystanie z informacji			
14, 22	dokonywanie selekcji i porządkowania faktów	14	62,3%
16, 24	korzystanie z różnorodnych źródeł informacji o życiu społecznym i politycznym	6	38,2%
23	odróżnianie informacji o faktach od opinii	2	51,2%
13	lokalizowanie ważnych wydarzeń i postaci życia publicznego w czasie i przestrzeni	5	15,9%
17	wskazywanie przyczyn i skutków różnych wydarzeń i procesów	4	13,5%
21	rozpoznawanie problemów społeczności lokalnej, regionu, kraju i świata	8	39,8%
20	znajdowanie i czytanie ze zrozumieniem przepisów prawnych odnoszących się do danego problemu	8	45,1%
Tworzenie informacji			
15	ocenie wydarzeń i procesów politycznych, społecznych	5	41,1%
25	wypowiadanie się w formach przyjętych w życiu publicznym (np.: przemówienie, głos w dyskusji, petycja, list do redakcji, pismo, radnego)	14	37,2%

Część zadań zamieszczonych w arkuszu z poziomu rozszerzonego uwzględniała wiadomości i umiejętności z zakresu podstawowego.

Tabela 15.3. Stopień opanowania umiejętności sprawdzanych na poziomie rozszerzonym z wiedzy o społeczeństwie – województwo podlaskie

Numer zadania	Sprawdzana umiejętność	Liczba punktów	Procent uzyskanych punktów
Wiadomości i rozumienie			
<i>Poziom podstawowy</i>			
8	życie społeczne – formy, prawidłowości, instytucje	2	40,0%
7	ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – konstytucja, organy władzy, samorząd terytorialny	2	60,2%
1	prawo – funkcje, źródła, dziedziny, hierarchia norm prawnych	1	77,3%
6	sądy i trybunały w Polsce	2	44,5%
4	obywatel wobec prawa	1	63,6%
11	stosunki, organizacje i instytucje międzynarodowe	2	27,2%
<i>Poziom rozszerzony</i>			
5	ustrój Rzeczypospolitej Polskiej – zasady funkcjonowania organów władzy publicznej	2	22,7%
3, 9	zasady tworzenia i egzekwowania prawa	2	68,3%
2	elementy prawa cywilnego, karnego i administracyjnego	1	49,0%
Korzystanie z informacji (poziom rozszerzony)			
10, 12, 15, 16	dokonywanie krytycznej analizy materiałów źródłowych	9	47,3%
13, 14	analizowanie stanowiska różnych stron debaty publicznej	6	57,6%
Tworzenie informacji (poziom rozszerzony)			
17	przedstawianie propozycji planowania działań zmierzających do rozwiązywania problemów społecznych i politycznych	20	55,9%

15.3. Wnioski

Poziom podstawowy

Zdający egzamin na poziomie podstawowym najlepiej opanowali umiejętności określone w I obszarze standardów (*Wiadomości i rozumienie*) i uzyskali 61,2% punktów, poziom umiejętności określonych w II obszarze (*Korzystanie z informacji*), jest niższy, zdający uzyskali ok. 41% punktów. Najtrudniejszymi zadaniami były te, które badały umiejętności III obszaru standardów (*Tworzenie informacji*), za które zdający uzyskali 38% punktów.

Szczegółowa analiza wyników pokazała, że najlepiej opanowane zostały wiadomości z zakresu: wiedzy o państwie, stosunkach, organizacjach i instytucjach międzynarodowych, sądach i trybunałach, prawie, życiu społecznym oraz o społeczeństwie obywatelskim. Słabą stroną była wiedza o: problemach i strukturze społeczeństwa polskiego, ustroju Rzeczypospolitej Polskiej – konstytucji, organach władzy oraz wiedza o Polsce w Europie.

Spośród badanych umiejętności II obszaru standardów zdający najlepiej opanowali umiejętność dokonywania selekcji i porządkowania faktów oraz odróżniania informacji o faktach od opinii. Najslabiej opanowaną umiejętnością było wskazywanie przyczyn i skutków wydarzeń i procesów oraz lokalizowanie ważnych wydarzeń i postaci życia publicznego w czasie i przestrzeni.

Najtrudniejszym obszarem standardów wymagań okazało się *Tworzenie informacji*. Za zadania badające te umiejętności zdający uzyskali ok. 40% pkt (średnio ok. 8 pkt). Na podkreślenie zasługuje fakt, iż w odróżnieniu od lat poprzednich w tym roku wyraźnie spadła liczba zdających, którzy nie podejmowali próby napisania listu – petycji (zad. 25.). Może to świadczyć o pozytywnych zmianach w procesie nauczania w szkołach, gdzie tego rodzaju zadania uczniowie zapewne częściej ćwiczą.

Poziom rozszerzony

Zdający egzamin na poziomie rozszerzonym najwięcej punktów uzyskali za zadania, które badały umiejętności III obszaru (*Tworzenie informacji*). Trudniejszym okazał się obszar *Korzystanie z informacji*, a najtrudniejszym I obszar (*Wiadomości i rozumienie*). Test na poziomie rozszerzonym był tak skonstruowany, że I część zawierała zadania badające

wiadomości na poziomie podstawowym i rozszerzonym, II część to analiza źródeł zaś III część to zadanie rozszerzonej odpowiedzi polegające na napisaniu dłuższej wypowiedzi na jeden z dwóch tematów.

Spośród badanych wiadomości najlepiej opanowane zostały zagadnienia dotyczące prawa, jego funkcji, źródeł i hierarchii norm prawnych, zasad tworzenia i egzekwowania prawa. Najstabilniej opanowane były wiadomości dotyczące zasad funkcjonowania ustroju RP oraz organizacji i instytucji międzynarodowych, w których uczestniczy Polska.

Umiejętności określone standardami II obszaru (*Korzystanie z informacji*) badane były sześcioma zadaniami, za które zdający mogli uzyskać 15 pkt. Najlepiej wypadła umiejętność analizowania stanowiska różnych stron debaty publicznej (ok. 58% pkt), nieco gorzej zdający dokonywali krytycznej analizy materiałów źródłowych (ok. 47% pkt).

Umiejętność *Tworzenie informacji* – III obszar standardów, badało zadanie 17 polegające na napisaniu wypracowania, za które zdający uzyskali 56% punktów. Zadanie wymagało zintegrowania wiedzy z różnych obszarów treści programowych wiedzy o społeczeństwie, a także takich przedmiotów jak język polski, historia i geografia, oraz wymagało umiejętności analizowania informacji źródłowych, formułowania wniosków jak również samodzielnego określania i prognozowania konsekwencji procesów społecznych zachodzących w Polsce.

Na podstawie analizy rozwiązań można wskazać, że powodem straty wielu punktów jest nieuważne czytanie poleceń i w konsekwencji pisanie nie na temat. Częstym nieporozumieniem jest podawanie jako poprawnej odpowiedzi własnych poglądów a nie poglądów autora tekstu źródłowego, co było przedmiotem zadania. Powtarzającym się błędem było nieprecyzyjne formułowanie odpowiedzi polegające np. na powierzchownym opisie zjawiska bez podania jego nazwy. Wielu zdających nie wykorzystało w wypracowaniach informacji zawartych w źródłach albo też cytowało informacje, ale bez precyzyjnego podania skąd pochodzą.

W pracy dydaktycznej z maturzystami przygotowującymi się do egzaminu maturalnego z wiedzy o społeczeństwie w 2008 roku warto zwrócić uwagę na umiejętności precyzyjnego formułowania myśli, analizowania informacji pochodzących z różnych źródeł oraz sprawności i umiejętności językowe.